

5

Openbare raadsvergadering van de gemeente Ridderkerk donderdag 26 mei 2015

Aanwezig: De burgemeester: mevrouw A. Attema, voorzitter

10 De raadsleden: de heer T.A. Alkema (ChristenUnie), mevrouw E.C. Berkhout-Emond (CDA),
de heren C.A. van der Duijn Schouten (SGP), A. van Eijnsden (SGP), L.J. Franzen (EVR),
mevrouw F. Fräser (D66/GroenLinks), mevrouw K.K.M. van der Geest (Leefbaar Ridderkerk),
de heren J. Ipskamp (Leefbaar Ridderkerk), J.D. Kardol (SGP), mevrouw K.J. Kayadoe
(Leefbaar Ridderkerk), de heren R.M. Kooijman (ChristenUnie), P. Kranendonk. (SGP),
15 L. Kruithof (CDA), A. Los (EVR), P.W.J. Meij (CDA), A. van Nes (ChristenUnie), mevrouw P.J.
van Nes-de Man (EVR), de heren H. van Os (Partij 18PLUS), mevrouw I. Parren-Leutscher
(Leefbaar Ridderkerk), de heer E.M. Piena (VVD), mevrouw A.P.S. Ripmeester (PvdA), de
heren F. Romeijn (EVR), B.A. Ros (D66/GroenLinks), A.J. Rottier (SGP), J. Rijdsdijk (PvdA), en
L. van der Spoel (VVD).

20 De wethouders: de heren H. Dokter en M. Japenga, mevrouw T. Keuzenkamp-van Emmerik en
de heer V.A. Smit

Griffier: De heer mr. J.G. van Straalen

25 **Afwezig:** De heer S.J.F. de Graaff (Leefbaar Ridderkerk), G.J. van Nes (Leefbaar Ridderkerk),
mevrouw C. van Vliet (EVR).

Notulist: Mevrouw I.J.H. Lit (vanaf de geluidsopname)

30 1. Opening en vaststelling van de agenda

De voorzitter: Goedenavond dames en heren. Hartelijk welkom bij deze extra
raadsvergadering vanwege een overvloed aan agendapunten.

35 Bericht van verhindering van mevrouw Van Vliet, Echt voor Ridderkerk, de heer G. van Nes
van Leefbaar Ridderkerk en Sander de Graaff van Leefbaar Ridderkerk. De heer Kranendonk
van de SGP komt iets later.

40 Aan de agenda is toegevoegd stemming over motie 45 over het convenant Bijvriendelijk
handelen. In de vorige vergadering staakten de stemmen met 13-13. Nu zijn we met 26
raadsleden. Het kan dus weer catastrofaal eindigen met deze motie vanavond. Maar
misschien zijn de verhoudingen nu anders. Hiermee is de agenda vastgesteld.

2. Vragenuur voor raadsleden (artikel 41 Reglement van Orde)

45 **De voorzitter:** Mevrouw Kayadoe, van Leefbaar Ridderkerk over de BuitenBeter-app.

Mevrouw Kayadoe: Dank u wel, voorzitter. Afgelopen donderdag hebben we in de
raadsvergadering gesproken over de BuitenBeter-app. Aan de hand daarvan heb ik een vraag
ingediend voor het vragenuur. Wij willen graag weten op welke termijn we aanpassingen
kunnen verwachten in het programma en wanneer de terugkoppeling daadwerkelijk gaat
50 plaatsvinden naar de mensen die een melding doen. Dank u wel.

De voorzitter: Wethouder Japenga.

55 **Wethouder Japenga:** Dank u wel, voorzitter. De termijn. We streven ernaar om in september
of oktober een nieuw systeem op orde te hebben. Inclusief de app die daarbij hoort.

5 De koppeling tussen de BuitenBeter-app en ons meldingssysteem is technisch niet mogelijk. Dit gaat nog steeds via info@ridderkerk.nl. De melding wordt dan handmatig in dat systeem gezet. De afronding van de meldingen gaat dan op dezelfde manier als de overige meldingen. Er wordt nu onderzocht hoe we al die systemen en de hele techniek beter met elkaar kunnen laten werken. En dan is de app geen doel op zich, maar een middel. Een app is eigenlijk een
10 klep, zou je kunnen zeggen. Maar, als het zo simpel was hadden we geen problemen. Dus het systeem erachter en de mensen erachter moeten goed op elkaar aansluiten. Die techniek is best wel een onderneming, waar hard aan gewerkt wordt. Daarom zeg ik ook september of oktober, als termijn waarop het feilloos werkt. We proberen bij de ontwikkeling ook frequent melders te betrekken zodat ook vanuit de gebruiker wordt meegedacht over de behoefte. Wij
15 hopen dat het systeem optimaal gaat functioneren.

Mevrouw Kayadoe: Dit antwoord wilden wij graag horen. Dank u wel.

20 **De voorzitter:** Anderen nog over dit onderwerp? De heer Kruithof over communicatie met bewoners aan de Rijksstraatweg. Gaat uw gang.

De heer Kruithof: Dank u wel, voorzitter. Tijdens de informatiebijeenkomst van de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard op 17 november 2014 is door de bewoners tussen de Voorweg en de Verbindingsweg gevraagd aan wethouder Smit om duidelijkheid te
25 creëren over de aankoop van hun woningen. Het antwoord op deze vraag was dat aan het einde van het eerste kwartaal 2015 naar alle waarschijnlijkheid meer duidelijkheid gegeven kon worden. Het einde van het eerste kwartaal is verstreken. De CDA fractie stelt de volgende vragen.

- 30 – Kan de wethouder nu deze duidelijkheid geven zodat er ook meer duidelijkheid komt voor de bewoners over al dan niet aankopen van de woningen?
- Kan de wethouder aangeven op welke manier er gecommuniceerd is en wordt met de bewoners over deze vraagstelling?

Wethouder Smit: Voorzitter, zoals u ongetwijfeld allemaal nog weet is naar aanleiding van een motie bij de behandeling van het inpassingsplan een quick scan opgesteld door de
35 gemeenschappelijke regeling in samenwerking met de gemeente en toegestuurd aan de provincie. Dat was ook de strekking van de motie. Aan de provincie is gevraagd welke bijdrage de provincie in financiële zin zou kunnen leveren bij een eventuele aankoop van woningen. Dat is in 2013 al gebeurd. Wij hebben daar pas in januari van dit jaar antwoord op gekregen
40 van de provincie. Namelijk dat zij de motie als afgedaan beschouwen. Daaruit kunnen wij aflezen dat zij niet bereid zijn om enige financiële bijdrage daaraan te leveren. Vervolgens hebben een aantal bewoners aangegeven dat zij twijfels hebben bij de bouwkundige staat van hun woning. Daar wordt op dit moment onderzoek naar verricht. Dit alles zou ertoe moeten
45 leiden dat we in juni a.s. met het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling proberen om een besluit daarover te nemen. Dat is een inspanning die wij leveren. En als het lukt, doen wij ook de inspanning om in de julivergadering van uw raad de besluitvorming te laten plaatsvinden.

Vorige week hebben de bewoners een brief gekregen met een uitnodiging voor een
50 informatieve bijeenkomst in juni. Daarin is aangegeven dat dit wat vertraging heeft opgelopen, maar dat ook tijdens die informatieve bijeenkomst op dit vraagstuk zal worden ingegaan. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Kruithof.

55 **De heer Kruithof:** Ik begrijp, voorzitter, dat de wethouder in contact blijft met de bewoners.

5

De voorzitter: Anderen nog over dit onderwerp? Mevrouw Van Nes, Echt voor Ridderkerk.

Mevrouw Van Nes: Dank u, voorzitter. Wordt er dan ook nagedacht waar de financiële dekking voor een eventuele aankoop vandaan moet komen?

10

De voorzitter: Anderen nog? Wethouder Smit.

15

Wethouder Smit: Voorzitter, uiteraard blijven wij in contact met de bewoners. De brief van vorige week gaat daar ook over. Dat is breder dan alleen de kwestie van wel of niet aankopen van woningen. Er wordt aangegeven dat we met alle bewoners van de Rijksstraatweg minstens tweemaal per jaar om tafel willen, om ze te informeren over de voortgang. Er wordt ook gewerkt aan een groepje dat zich bezig gaat houden met de invulling van de zone, de bekende open zone van 100 m achter de Rijksstraatweg. Eenzelfde soort bijeenkomst gaan we ook houden met bedrijven. Dus dat is omvattender. Het is geënt op het participatietraject. Het is veelomvattender dan de kwestie waar u het zojuist over had.

20

En aan mevrouw Van Nes het volgende. Financiële dekking suggereert alsof we tot aankoop zullen overgaan. Die vraag is nog open wat ons betreft. Die vraag gaan we beantwoorden. Uiteraard hoort daar een plaatje van financiële dekking bij als de conclusie zou zijn dat we dat willen gaan doen. Maar, die conclusie trekken is op dit moment voorbarig.

25

De voorzitter: Dank u wel.

3. Nieuwe begrotingsopzet vanaf 2016

30

De voorzitter: We hebben een debat afgesproken van dertig minuten met een eerste termijn van maximaal twee minuten. U hebt twee amendementen aangetroffen. Allebei van de VVD. De heer Van der Spoel krijgt als eerste het woord.

35

De heer Van der Spoel: Dank u wel, voorzitter. Na een wat ongelukkige procesfout in het voortraject tot dit voorstel, zal de VVD – zoals u van ons gewend bent – zich richten op de inhoud. Het resultaat telt. Een duidelijke begroting is essentieel voor de raad om heldere kaders mee te kunnen geven voor de komende jaren. Nog belangrijker is dat voor inwoners en ondernemers helder en transparant is waar hun belastinggeld aan uitgegeven wordt. U geeft dat bij de rekening van 2014 zelf ook aan: “De burger mag eisen dat het belastinggeld niet over de balk gesmeten wordt. Dat wil zeggen: de overheid moet efficiënt en effectief werken en de gemeente moet haar zaken financieel goed op orde hebben.” Een zuinige en bewuste overheid zorgt ervoor dat mensen en bedrijven meer geld hebben om uit te geven en te investeren. Dit zorgt voor een bloeiende economie en nieuwe banen. De VVD is zich er heel goed van bewust dat belastinggeld niet van de overheid is, maar van hardwerkende Nederlanders. De VVD heeft daarom in het voortraject enorm veel werk verzet en stevig meegediscussieerd om tot een goede en vooral niet-politieke begrotingsopzet te komen. We zijn van mening dat ongeveer 90 % van wat wij aangedragen hebben, verwerkt is in de voorliggende opzet. Dat doet ons deugd. Een bewijs dat we samen tot het beste resultaat voor alle inwoners komen. Wij zouden die 90% score graag nog iets hoger zien worden door het aannemen van onze twee amendementen. Een die erop ziet om dierenwelzijn integraal onderdeel van het beleid te laten zijn. En een ander amendement dat erop ziet om de financiële en administratieve lasten voor onze ondernemers zo laag mogelijk te houden en mogelijk zelfs te verlagen. Wij zouden de steun van andere fracties zeer op prijs stellen. Dank u wel, voorzitter.

40

45

50

55

5 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Van Os, Partij 18PLUS.

De heer Van Os: Dank u wel, voorzitter. Van variaties met zes programma's tot aan variaties 18PLUS-programma's: we hebben ze allemaal de revue laten passeren. Maar het einddoel was een begrotingsopzet die begrijpelijk is voor iedereen. Het moet gezegd worden: het college is daarin geslaagd en heeft naar de raad geluisterd. De nieuwe programma-indeling is overzichtelijk en duidelijk. Over visie valt te twisten.

10
15 Nog een onderdeel van het traject anders begroten is het vormgeven van de begroting. Partij 18PLUS is voorstander van een digitale begroting in de vorm van een webpagina, waar op hoofdlijnen gemonitord kan worden en wanneer wenselijk, op detailniveau ingezoomd kan worden.

Dit laatste is niet alleen voor raadsleden interessant. Het is ook voor inwoners en ondernemers interessant, zij hebben zo zicht op wat er met hun belastingcentjes gebeurt en wat zij daarvan terugzien in hun directe woon-/werkomgeving. Kan de wethouder toezeggen dat de begroting in nieuwe vorm tot op detailniveau te raadplegen is? Tot zover. Dank u wel.

20
De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Eijsden, SGP.

De heer Van Eijsden: Dank u wel, voorzitter. De SGP is blij met de nieuwe opzet. Zeker afgezet tegen het model dat we in het verleden hebben gebruikt. Dit belooft meer transparantie, draagt bij tot meer begrip bij de bevolking wat de gemeente met gelden gaat doen. Kortom: wij zijn heel blij met dit stuk.

25
30 Ik wil ook een opmerking maken over de wijze van totstandkoming van dit stuk. Ondanks de moeizaamheden, waaraan de collega van de VVD eveneens refereerde, mogen we toch heel blij zijn met dit interactieve traject. Juist ook omdat iedereen zijn zegje in het voortraject heeft kunnen doen. We kunnen eigenlijk best trots zijn op het stuk dat nu voorligt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Meij, CDA.

De heer Meij: Dank u wel, voorzitter. Ook de CDA-fractie wil beginnen met de complimenten aan het college te geven, met name aan de wethouder Financiën. Het is altijd een spannend proces om samen met de raad iets tot stand te brengen in een open dialoog die hieraan vooraf is gegaan. Ik noem in dit kader de kerntakendiscussie van een aantal jaren geleden. Dat is toen niet gelukt. Nu is dit wel gelukt. Dat is mooi. Ondanks wat zojuist ook werd verteld, dreigden we even uit de bocht te vliegen.

40
45 De CDA-fractie kan instemmen met deze begrotingsopzet. Ik denk wel dat over zes jaar, als er een nieuwe raad met nieuwe ideeën is, deze opzet weer tegen het licht wordt gehouden en het net weer een slagje anders moet. Persoonlijk vind ik dit een verbetering. Ik heb het altijd lastig gevonden om een goede integrale afweging te kunnen maken. Dit is voor niet-financiële specialisten simpeler. Over de amendementen wil ik straks nog iets zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ripmeester, PvdA.

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter. In 2010 is overgegaan op een andere begrotingsopzet met minder programma's met als gevolg dat het college veel mogelijkheden kreeg om te schuiven met budgetten buiten het zicht van de raad om. In onze algemene beschouwing in 2014 schreven wij er al over. De PvdA is dan ook groot voorstander van het uitbreiden van het aantal programma's, wel is het zo dat door de decentralisaties er veel grotere budgetten zijn. Nog steeds zal het voor het college mogelijk zijn om met grote bedragen te schuiven buiten het zicht van de raad om. Aandachtspunt met hoofdletters is de noodzaak om de verstrekte informatie vergelijkbaar te houden met voorgaande jaren. Althans

5 voor degene die respect heeft voor de controlerende rol van de raad.
 Wij zijn fel tegenstander van het loslaten van prestatie-indicatoren, die in een oogopslag de
 vorderingen aangeven en wij zijn fel tegenstander van het verminderen van informatie want zo
 wordt gesteld 'de raad moet op hoofdlijnen sturen'. Intrinsiek doel van de jaarrekening en de
 10 begroting moet zijn om verantwoording te willen afleggen en transparant te zijn. De
 commissie-Depla heeft een goed voorstel geschreven en wij zijn blij dat na overleg dit wordt
 gevolgd. De begroting geeft normaal gesproken veel integrale beleidsinformatie. Bij de meest
 recente kadernota en tussenrapportage valt op dat het daar erg karig is gesteld, dat het
 15 zwaartepunt ligt bij financiën en de hoofdlijnen die het college wil delen. Vraag aan de
 wethouder of de nieuwe opzet voor kadernota een pilot is voor de nieuwe opzet van de
 begroting. Graag vernemen wij ook van de wethouder of de teksten in de visie na dit besluit
 vastliggen of dat suggesties nog worden verwerkt. Of hadden wij onze suggesties in de
 amendementen moeten verwerken? Dank u wel, voorzitter.

20 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Ipskamp, Leefbaar Ridderkerk.

De heer Ipskamp: Dank u wel, voorzitter. Om te komen tot resultaat waar we nu staan met de
 nieuwe opzet voor de begroting vanaf 2016, zijn we meerdere malen bij elkaar geweest. 'Wij'
 zijn de ambtenaren, wethouders en de raad. Door de ambtenaren is veel werk verzet:
 25 daarvoor bedanken wij hen. Alles wat ter tafel is gebracht, is vertaald in een nieuw programma
 met benoeming van alle onderdelen die in ieder geval onder deze programma's vallen en
 voorzien van een visie per programma.

De toezegging dat de ontwikkeling beleidsnota en de vragen wat we willen bereiken, wat we
 gaan doen, wat het mag kosten en hoe we het gaan meten, terugkomen in de nieuwe opzet.
 Dat spreekt ons aan.

30 Leefbaar Ridderkerk spreekt bij dezen haar waardering uit voor de VVD-fractie, die in de
 beginfase van het proces het opgegeven huiswerk zeer serieus heeft gemaakt. Achteraf
 kunnen we concluderen dat niet iedereen dezelfde beleving hierbij had. Later vanavond, bij
 andere agendapunten, zal beleving en inleving nog wel ter sprake komen.

35 Bij de visie over programma 4 vragen wij aandacht voor de administratieve lasten van
 ondernemers. Wij dienen samen met de VVD, SGP en Partij 18PLUS een amendement in.
 De nieuwe opzet voor de begroting 2016 heeft als belangrijkste basis de wettelijk
 voorgeschreven functie. Maar het zou ook de raad in staat moeten stellen zijn
 toezichthoudende rol beter uit te kunnen voeren. Met deze eerste opzet zijn we er nog niet.
 Leefbaar Ridderkerk ziet met grote belangstelling het vervolg tegemoet.

40 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Kooijman, ChristenUnie.

De heer Kooijman: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het was een mooi traject om als raad in
 een aantal werksessies na te denken over hoe we de begroting van Ridderkerk in een nieuw,
 45 logischer jasje kunnen steken. Dat het niet altijd gemakkelijk was, hebben we allemaal kunnen
 meemaken en is zojuist al genoemd. Toch denk ik dat het nuttig was om op deze manier met
 een voorstel vanuit het college te komen. Mijn collega noemde dat zojuist 'een mooi staaltje
 van raadsparticipatie'. Zonder dit voortraject was het ongetwijfeld nu een debat geworden met
 vele moties en amendementen.

50 We hebben over de voorgestelde programma-indeling nog een vraag aan de wethouder. In
 een van de werksessies hebben we het gehad over het al dan niet uitsplitsen van de
 programma's rond de 3D's. In het nu voorliggende voorstel wijken we volgens mij af van de
 voorgestelde programma-indeling door de commissie-Depla, al is ook aangegeven dat
 gemeenten ook de vrijheid moeten houden om eigen keuzes daarin te maken.

55 De voordelen van het uitsplitsen naar drie programma's begrijp ik. Maar, wellicht dat daar ook

5 nog nadelen aan zitten. Graag daarop nog een reactie.

De indeling van de programma's sluit aan bij datgene wat op het gebied van open data binnen het gebied gemeentefinanciën al bestaat, namelijk 'openspending.nl'. Hierop zoveel mogelijk aansluiten, zorgt ervoor dat niet alleen college en raad beter in staat zijn om vergelijkingen te maken met andere gemeenten, maar ook de burger. Dat geeft transparantie. Wij hopen dat in 10 de nadere uitwerking van de begrotingsopzet hiermee zoveel mogelijk rekening wordt gehouden.

Dan het vervolg. De ChristenUnie is blij met de toezegging van de wethouder tijdens een van de werksessies dat een volgende stap ook is om te kijken hoe we burgers en organisaties beter kunnen betrekken bij het opstellen van de begroting. Bij een volgend agendapunt 15 hebben we het over overheidsparticipatie. Nu is het niet zo dat de ChristenUnie graag wil dat het opstellen van een begroting geheel aan de gemeenschap wordt overgelaten, maar we denken wel dat ook hier participatie tot een betere uitkomst kan leiden. Kan de wethouder al iets vertellen over het pad dat zij hiervoor in gedachten heeft?

Voorzitter, het doornemen van begrotingen zal nooit mijn favoriete bezigheid worden. Dankzij 20 de nieuwe opzet maakt u het voor mij niet leuker, maar in ieder geval wel een stuk gemakkelijker. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Franzen, Echt voor Ridderkerk.

25 **De heer Franzen:** Dank u wel, voorzitter. Echt Voor Ridderkerk was tegen een nieuwe begrotingsopzet. Wat ons betreft was het veranderen van enkel de namen van de verschillende programma's voldoende geweest. Toch hadden wij de wethouder toegezegd mee te blijven denken. Tijdens de informatieve bijeenkomsten hebben we drie wensen kenbaar gemaakt: de vergelijkbaarheid met het verleden, de GR BAR (= gemeenschappelijke 30 regeling van de ambtelijke fusie) bij de andere gemeenschappelijke regelingen en elke decentralisatie in het sociaal domein een eigen programma.

Om bij het eerste te beginnen, voorzitter. Een begroting scherp ramen betekent kijken naar wat het in het verleden heeft gekost. De nieuwe begrotingsopzet zorgt ervoor dat de 35 verschillende kostenposten dan wel functies worden herverdeeld over de nieuwe programma's. Niet geheel ondenkbaar is dat wij, als raadsleden, de komende periode voor iets financiële dekking moeten zoeken. Die zoektocht wordt door het veranderen van de programma-indeling en het herverdelen van de kostenposten een stuk lastiger. Daartegenover staat dat de nieuwe begrotingsopzet gebruiksvriendelijker kan zijn 40 voor ambtenaren van de provincie en het ministerie.

Wat onze eigen ambtenaren betreft. Die zijn met de ambtelijke fusie op afstand gezet in een 45 gemeenschappelijke regeling. Een regeling waarbij enkel de drie colleges partij zijn. Wij hadden die gemeenschappelijke regeling bij de andere gemeenschappelijke regelingen gezien. Of verwacht de wethouder dat binnen vier jaar de ambtenaren weer onder zeggenschap van een raad vallen?

Ik ga afronden. De op de commissie-Depla gebaseerde begrotingsopzet is sympathiek, maar 50 niet verplicht. De wens van dit college om te veranderen is leidend. In de Startnotitie "Op weg naar een inspireerde begroting" wordt de commissie-Depla dan ook niet genoemd. De wens van het college staat centraal.

Het wijzigen van de begrotingsopzet om meer inzicht te verschaffen klinkt sympathiek, maar 55 zorgt in de praktijk direct voor het tegenovergestelde. Dat in een tijd waar het zoeken naar financiële dekking aan de orde van de dag kan zijn. Ik denk dat we de eerste paar jaar nog vaak zullen dromen over de huidige begrotingsopzet. Die tijd waarin we alle kostenposten nog snel terug konden vinden. Wij zijn dan ook niet voornemens in te stemmen met het raadsbesluit.

5 **De voorzitter:** Dank u wel. Het woord is aan wethouder Keuzenkamp.

Wethouder Keuzenkamp: Dank u wel, voorzitter. Ik wil iedereen bedanken voor de complimenten die zijn uitgesproken over het proces en de inzet van de ambtelijke organisatie. Er is veel werk in gaan zitten. We hebben inderdaad een mooie nieuwe opzet. Het is belangrijk dat onze begroting transparant is, dat is door verschillende van u genoemd. We gaan daaraan werken. Het is belangrijk dat we ook richting de burgers duidelijk maken hoe onze begroting in elkaar zit: dat we hem ook naar de burgers toe transparant maken. De ChristenUnie vraagt mij hoe we rekening gaan houden met de burger. Eerlijk gezegd heb ik daarvoor nog geen plan klaarliggen. Daar gaan we in de loop van de tijd aan werken.

10
15 De VVD heeft twee amendementen ingediend. Ik begrijp dat de teksten nu duidelijk genoeg zijn. Als de raad van mening is dat dit beter weergeeft wat we met elkaar belangrijk vinden, denk ik dat dat er gewoon in moet. Ik ben benieuwd hoe de stemming hierover uitvalt. De heer Van Os vraagt naar het detailniveau. Ik denk dat er altijd diepere details mogelijk zijn. Ik weet niet welk detailniveau u wenst. Belangrijk is dat we met elkaar tot het einde toe ervoor zorgen dat we een begroting krijgen waarvan we allemaal zeggen dat daarin staat waar het geld aan wordt besteed en waar we op kunnen sturen.

20
25 Ik heb een aantal vragen van mevrouw Ripmeester. U vraagt of de kadernota een opmaat naar de nieuwe begroting is. De kadernota heeft alleen kaders. Dat zijn niet de algemene beschouwingen. De kadernota is gericht op financiën. Het zijn kaders die uitgezet worden en het college vraagt of u het eens bent met die kaders. Als dat zo is, gaan we bij de begroting daar meer in detail en meer inhoudelijk op in.

De opzet van de begroting wordt niet de opzet van de kadernota. U vraagt ook of dit het is. Ja, het is de bedoeling om het nu vast te stellen. Er zijn twee suggesties gedaan, waarover gestemd zal worden.

30 De ChristenUnie vraagt over afwijkingen van de commissie-Depla. Dat klopt. Dat hebben we met elkaar bewust overwogen, omdat u zo duidelijk aangaf dat u meerdere programma's wilt met niet te grote bedragen in de programma's. Daarom zijn wij bewust afgeweken van Depla. Dat heeft ook nadelen. De landelijke overheid geeft het geld voor de 3D's ontschot aan de gemeenten. Dat doen ze bewust om de integratie tussen de drie onderdelen goed te laten plaatsvinden. Dat je de voordelen van het een kunt benutten voor de nadelen van het andere onderdeel. Dat is nu minder mogelijk, daarvoor moeten we nu bij u langs. Dat is een beperking. Maar ik vond het ook belangrijk om uw wensen in te willigen. Vandaar dat we dat zo hebben voorgesteld. Ik denk dat ik hiermee alle vragen heb beantwoord, voorzitter.

40 **De voorzitter:** Tweede termijn. De heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Dank u wel, voorzitter. Allereerst bedank ik Leefbaar Ridderkerk voor het compliment aan de VVD. Wij vinden dit een belangrijk onderwerp en daarom hebben wij ons daarin vastgebeten. Het gaat ons om het eindresultaat: we willen samen tot het beste resultaat voor alle inwoners komen. Dat wordt in deze raad breed gedeeld.

45 Meerdere partijen hebben gesproken over de vergelijkbaarheid: die moet blijven en de wethouder heeft gezegd dat de toezegging er ligt. Dus die staat.

Over de amendementen. De wethouder gaf aan dat wellicht teksten niet duidelijk genoeg zijn. Ik denk dat u dat niet zo moet zien, maar juist zoals ze beschreven staan – met name in programma 4 – juist om een goed ondernemersklimaat te benadrukken hoort dit daar een duidelijk onderdeel te zijn. Om dat te onderstrepen hebben we dit amendement ingediend. In artikel 12 staat een wat algemener gedeelte tekst. Maar juist om dat ondernemersklimaat te benadrukken en wat daarvoor nodig is, hebben we dit ingediend.

50
55 Met betrekking tot dierenwelzijn: in 2010 heeft deze raad unaniem de dierenwelzijnsnota aangenomen. Dat was met name omdat men inzichtelijk wilde maken wat de mogelijkheden

5 waren, gericht op het dierenwelzijn en de coördinatie van dierenwelzijnsaspecten, die
versnipperd was in een hand te leggen. Daarvoor is ook een portefeuillehouder Dierenwelzijn
aangenomen. Dat is wel beleid. Maar, omdat het alleen in het groene gedeelte staat en niet in
het zwarte, willen wij benadrukken dat het integraal gezien moet worden. Dat het tussen de
10 oren moet zitten. Dat geeft het college ruimte en mogelijkheid om bepaalde uitgaven te doen.
Bijvoorbeeld op bladzijde 23 staat dat extra geld uitgetrokken wordt voor opvang van dieren.
De gemeente is verantwoordelijk voor gevonden voorwerpen. Een dier is geen gevonden
voorwerp. Daar kan het college nu extra geld voor uittrekken en juist om dat te benadrukken
hebben wij dit amendement ingediend. Dank u wel, voorzitter.

15 **De voorzitter:** De heer Van Os.

De heer Van Os: Dank u wel, voorzitter. Wethouder, bedankt voor uw antwoorden. U vroeg
mij net welk detailniveau ik zoek. Dan kom ik terug bij de bekende stoeptegel, waarover wij het
20 in de bijeenkomst hebben gehad. Het is belangrijk dat niet alleen raadsleden kunnen sturen,
maar ook inwoners en ondernemers kunnen zien waaraan het geld wordt uitgegeven.
Mochten projecten of uitgaven van de gemeente meer gespecificeerd kunnen worden in de
nieuwe opzet, dan zou ik u willen vragen te onderzoeken welke mogelijkheden daarvoor zijn.
Dit kan wellicht enkele honderden schriftelijke vragen per jaar schelen als die gedetailleerde
informatie al beschikbaar is.
25 De amendementen: wij zijn voorstander van lage lasten en regelgeving voor ondernemers en
dierenwelzijn hebben wij zeer hoog staan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Van Eijdsden.

30 **De heer Van Eijdsden:** Dank u wel, voorzitter. Ik heb weinig toe te voegen aan het voorgaande.
Ik wil alleen opmerken dat de motie over dierenwelzijn voor ons voldoende belegd is in
programma 10 met de omschrijving zoals die is vastgelegd. Dus wij zullen niet met dit
amendement instemmen.

35 **De voorzitter:** Dank u wel, de heer Meij.

De heer Meij: Dank u wel, voorzitter. Het viel mij tijdens de avond die we hier gevoerd hebben,
dat financiën een behoorlijke transformatie heeft doorgemaakt in deze raad. Het was vroeger
volgens mij het domein van de mannen die altijd daarmee deels de macht in handen hadden.
40 We hebben niet alleen een vrouwelijke wethouder, maar ook een vrouwelijke woordvoerder
namens de ambtenaren. Dus hier is een hele slag gemaakt. Dat is ook bijzonder. Positief
trouwens. [hilariteit]
De amendementen. Als je het zo leest, suggereert dit alsof het college niet wil dat we lagere
lasten willen of niet willen dat we lagere administratieve lasten krijgen. Dat is natuurlijk niet zo.
45 Daar streeft het college ook naar.
U legt het accent erop en dat geldt eigenlijk ook voor dierenwelzijn. Het gevaar is als je
hiertegen bent is dat je niet tegen verlaging bent. Dus ik snap het punt wel. Tegelijkertijd ...

De heer Van der Spoel bij interruptie: Voorzitter, we mogen dingen toch wel benadrukken.
50 Als je zegt dat alles al bestaand beleid is en het er niet in hoeft, dan zouden we een
amendement kunnen indienen waarin zaken staan die er nog wel uit hadden gekund. Maar,
het gaat juist om de accenten te leggen bij onderwerpen die belangrijk zijn. Zoals gezegd staat
er een algemene tekst in hoofdstuk Financiën 12, maar juist om dat goede
ondernemersklimaat te benadrukken, in het bijzonder met het ook op Nieuw Reijerwaard,
55 vinden wij dat essentieel. Dat is de motivering om het te onderzoeken.

5

De heer Meij: Voorzitter, ik kan de heer Van der Spoel geruststellen. Ik wilde net mijn afweging maken, maar uiteindelijk kiezen wij ook voor die accenten. Ook de CDA-fractie dient moties in waarbij accenten gelegd worden. Maar ik wilde ook even de andere kant belichten. Wij zullen de amendementen steunen.

10

De voorzitter: Mevrouw Ripmeester.

15

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter. Misschien dat het niet duidelijk was in de eerste termijn van twee minuten. Maar ook onze complimenten voor het proces. Wij hebben daarvan genoten. We zijn blij dat door de wethouder benadrukt wordt dat de vergelijkbaarheid van informatie de aandacht heeft en houdt. En ook dat de beleidsinformatie in de begroting niet wordt verminderd. De nieuwe opzet lijkt ons veel toegankelijker dan het huidige. We hebben geen amendementen ingediend in het vertrouwen dat er serieus naar onze suggesties wordt geluisterd. Onze suggesties gaan over het integraal opnemen van het woord

20

overheidsparticipatie. Nu staat er alleen een link bij programma 6, terwijl het ook duidelijk een link heeft met de programma's 7, 8, 9, 10. We missen de integrale aandacht. En ook aandacht voor het hebben van voldoende inkomen. Dit is ook een integraal onderdeel van programma 6, 7, 8, 9, 10.

25

Programma 10 is een opmerkelijke; duurzaamheid is teruggebracht tot de milieutechnische component waardoor de sociale component is losgelaten en op eigen kracht is komen te staan en de brug naar gezondheid via de milieutechniek lijkt te gaan. Misschien kunnen we daar tekstueel nog een keer naar kijken.

30

Verder zijn we blij met deze nieuwe opzet. Wij denken dat deze veel toegankelijker is en logischer in elkaar zit dan de vorige. Dank u wel, voorzitter.

35

De amendementen: natuurlijk streven wij daarnaar. Maar, nu wordt het een doel op zich. Prima, denk ik. Ze voegen weinig nieuws toe. Dierenwelzijn maakt integraal deel uit van het beleid. Ik vind de twee suggesties waarvan ik had aangenomen dat wanneer die mondeling waren ingediend, ze ook meegenomen waren omdat ik ervan uitga dat het visiedocument niet in beton is gegoten, maar dynamisch blijft in de tijd.

De voorzitter: De heer Ipskamp.

40

De heer Ipskamp: Dank u wel, voorzitter. Complimenten hebben we al voldoende gemaakt. Ik houd het hierbij, bij de amendementen.

De ene dienen wij mede in. De andere over dierenwelzijn, steunen wij. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kooijman.

45

De heer Kooijman: Ik bedank de wethouder voor de antwoorden. Die waren duidelijk. De amendementen: ik hoorde de heer Van der Spoel in eerste termijn zeggen dat hij blij was dat we met elkaar een apolitieke begrotingsopzet hebben gemaakt. Als ik dit dan weer hoor en de geluiden beluister hoor ik dat er toch weer een aantal zinnnetjes die belangrijk zijn ertussen gezet worden. Ik sluit mij aan bij de woorden van het CDA en de PvdA. Het kan volgens mij geen kwaad wat erin staat, maar om het toe te voegen met een amendement vinden wij eigenlijk niet nodig.

50

De heer Van der Spoel bij interruptie: Zoals eerder aangegeven: in 2010 heeft deze raad unaniem een initiatiefvoorstel aangenomen. Dat zegt ook wat. Juist om de integraliteit te benadrukken – om de motie over bijen niet opnieuw te hoeven behandelen – pakken we dit in een keer. Dat voorkomt ook extra werk.

55

5

De heer Kooijman: Of we nu de motie rond bijen hiermee voortaan achter ons laten, betwijfel ik.

10

De heer Van der Spoel bij interruptie: Voorzitter, in diezelfde dierenwelzijnsnota bedienen we niet alleen de bijen, maar ook nog de hommels. Zo integraal is die nota.

De heer Kooijman: Dan lijkt mij dat meer dan voldoende. Wij steunen deze amendementen niet.

15

De voorzitter: De heer Franzen.

20

De heer Franzen: Dank u, voorzitter. Wij zijn wel blij dat de 3 decentralisaties gesplitst zijn in drie programma's. Dat betekent dat als het college ergens tekorten heeft, zij dit aan de raad kenbaar moet maken zodat de raad inzichtelijk heeft waar eventuele opstart- en weeffouten zitten en zodat we samen met het college de fouten kunnen herstellen. Ik ben blij met de toezegging van de wethouder dat er een transitietabel komt. Ik vroeg mij daarbij af of niet alleen de functies maar ook de subfuncties daarin staan beschreven.

25

De amendementen. Of we het aannemen of niet, voor de burger verandert er niets. Wij zullen de amendementen niet steunen. Als er straks concrete voorstellen over deze onderwerpen komen, zullen wij die beschouwen en er waar mogelijk mee instemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Wethouder Keuzenkamp.

30

Wethouder Keuzenkamp: Dank u, voorzitter. Wat de heer Franzen zegt is zo: er verandert niets voor de burger. We proberen in deze visie uit te drukken wat het beleid van deze gemeente is. We hebben daarbij teruggekeken ...

35

De voorzitter: Een ogenblik want ik zie enig rumoer bij D66/GroenLinks. Wilt u het woord voeren? Niet. Oké.

40

Wethouder Keuzenkamp: Wij hebben bij deze visie gekeken naar wat in de huidige begroting staat. Juist om dat mee te nemen. Het beleid van het college kunt u vooral vinden in het collegeprogramma. Deze visie moet eigenlijk een beetje apolitiek staan voor Ridderkerk. Het is niet in beton gegoten. Als we het vanavond vaststellen zijn we het met elkaar eens dat dit het is. Verder heb ik volgens mij geen vragen meer openstaan.

45

De heer Franzen bij interruptie: Voorzitter, ik vroeg mij af over de transitietabel of zowel de functies als de subfuncties daarin kunnen staan.

Wethouder Keuzenkamp: Geen idee. Daar heb ik niet over nagedacht. U wilt bedragen die u nu weet, kunnen herleiden. Dat moet u op partijniveau doen zoals u nu geïnformeerd bent. Zo gaan we dat doen. We gaan er niet meer gegevens, nieuwe gegevens, bijhalen. U moet vanaf de oude begroting de nieuwe begroting kunnen lezen. Dat was het, voorzitter.

50

De voorzitter: Dank u wel. We brengen de amendementen in stemming. Stemverklaringen? Eerst dierenwelzijn, daarna het programma Economische zaken. Stemverklaringen dierenwelzijn? Tegenstemmers? Ik heb genoteerd Echt voor Ridderkerk, ChristenUnie en SGP. 12/14. Het wordt een spannende avond. Het amendement is aangenomen.

5 Het amendement waarmee we streven om de financiële lasten voor ondernemers niet toe te laten nemen, maar waar mogelijk te verminderen. Stemverklaringen? Tegenstemmers? Ik heb genoteerd de ChristenUnie en Echt voor Ridderkerk. Het amendement is aangenomen met 7 stemmen tegen en 19 stemmen voor.
10 Het voorstel zelf. Stemverklaringen?

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter. Ondanks het proces en de inzet, insteek, vinden wij de visie zoals verwoord niet politiek neutraal. Wij staan er op onderdelen echt anders in dan hierin is verwoord. Toch zijn wij blij met de nieuwe opzet en zullen we deze steunen. Wij zullen instemmen met het stuk, maar wel uitdrukkelijk met deze kanttkening.

15 **De voorzitter:** Stemverklaringen? Tegenstemmers? Met de gemaakte opmerkingen ... De heer Franzen? Tegen. Echt voor Ridderkerk is tegen. De nieuwe begrotingsopzet is vastgesteld.

20 **4. Integraal jeugdbeleid: van wieg tot volwassenheid**

De voorzitter: We hebben 45 minuten hiervoor afgesproken. Een eerste termijn van 3 minuten. Er zijn geen moties of amendementen. U hebt het voor het zeggen. De heer Kranendonk.

25 **De heer Kranendonk:** Dank u wel, voorzitter. De SGP-fractie meent dat het voor kinderen van groot belang is dat zij kunnen opgroeien in een veilige en vertrouwde omgeving. Dat gunnen we ieder kind en als het in de randvoorwaardelijke sfeer mogelijk is, moeten we dat zo veel mogelijk faciliteren. Het is goed dat er nu een startnotitie voorligt wat het begin inluidt van een proces dat uiteindelijk moet leiden tot een plan voor een Integraal Jeugdbeleid. De jeugd verdient onze aandacht en daarom is het goed dat zij ook bij de totstandkoming van dit beleid betrokken wordt. Dat daarbij ook de Jongerenraad geconsulteerd wordt, is prima, want hij vertegenwoordigt zeker een deel van onze Ridderkerkse jeugd. Maar om nu twee keer exclusief de Jongerenraad te benoemen in de startnotitie, is wat ons betreft iets te eenzijdig.
30 We nemen toch aan dat ook met de andere onder participatie genoemde instellingen nauw zal worden samengewerkt? Daarnaast zouden we ook met klem willen vragen ook andere jongerenverenigingen de gelegenheid te geven actief te participeren bij deze
35 beleidsontwikkeling. We zien uit naar het voorstel en zullen het daarna met belangstelling lezen en beoordelen. We wensen het college veel succes. Dank u wel, voorzitter.

40 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Meij, CDA.

De heer Meij: Dank u wel, voorzitter. De wethouder wil een visie opstellen over jeugdbeleid in Ridderkerk. Hij vraagt de raad om input voor deze visie, zodat het college een kapstok kan opstellen waar deelbeleid en initiatieven aan getoetst kan worden.

45 Eerst een paar algemene opmerkingen over jongeren. De wethouder Jeugd moet vooral bezig zijn met de positieve dingen voor de jeugd in de wijk. De jeugd wordt naar de mening van het CDA al te vaak al geproblematiseerd. Uit enquêtes blijkt dat overlast van jongeren als een grote ergernis wordt ervaren. Jeugd staat op de tweede plaats in de top 10 ergernissen, na hondenpoep. Dat zegt iets over onze maatschappij en hoe wij naar jongeren kijken.
50 Jongeren zijn zelf veel optimistischer. Zij voelen zich voor het overgrote deel erg gelukkig. In de afgelopen decennia is wel het gemeenschapsgevoel afgenomen. Daardoor staan ouders er in de opvoeding van hun kinderen alleen voor. Vroeger kon je een beroep doen op je burens. Of op je familie. Nu worden opvoedingsproblemen opgelost of afgekocht met jeugdzorg en nog eens jeugdzorg. Nederland staat op een tweekoppig: gaat het verder richting een

5 zogenaamde 'do it yourself' society of slaan we af naar een 'do it together' society?
De rode draad vanuit jeugdbeleid moet volgens het CDA zijn dat de gemeente samen met haar partners het informele sociale netwerk rond de opvoeding weer in ere herstelt. Als jongeren een goede binding hebben met hun ouders, met hun school en met bijvoorbeeld hun sportvereniging, werken die gemeenschappen als een sociale buffer tegen probleemgedrag.
10 We zien in het onderwijs een explosie van ADHD-achtige indicaties. Ouders worden aangesproken op het drukke gedrag van hun kind met de opmerking: "daar moet je eens naar laten kijken". Dan kom je als ouder in een zorgcircuit terecht. Indicatie, rugzak, passend onderwijs. Te veel kinderen krijgen te snel zo'n etiket opgeplakt. De financiële prikkel zit op de verkeerde plekken.

15 Wat kan de gemeente doen? Faciliteer dat kleine kinderen, leerlingen, jongeren elkaar in een sociaal netwerk ontmoeten. Betrek jongeren bij belangrijke vraagstukken over klimaat, zorg, onderwijs en bijvoorbeeld windenergie. Houdt de investeringen voor jeugdvoorzieningen op peil. Blijf investeren in kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Zoek samenwerking met het onderwijs. Blijf het belang zien van de functie van de wijkagent. Hij heeft de oren van de wijk en
20 veel ingangen. Zorg voor veilige fietsroutes, faciliteer kindvriendelijke wijken met voldoende speelruimtes. Richt de publieke ruimte goed in. Ik zag een onderzoek in twee wijken in een grotere gemeente. Daar ging het over de tuinen. Huizen met een kleine voortuin of huizen met een grote achtertuin. Uit de verschillen bleek later dat bij huizen met een kleine voortuin de sociale samenhang groter is omdat je als het enigszins mooi weer is, daar gaat zitten en dan
25 contact hebt met mensen uit de buurt. Houdt de jeugdgezondheidszorg op peil. Aandacht voor gezond gewicht van jongeren. Verantwoord alcoholgebruik. Terugdringen van roken. Ook de schulden van jongeren lopen op: let daarop.

30 **De voorzitter:** Wilt u afronden, mijnheer Meij?

De heer Meij: Investeer in jongerencoaches of buddy's – ik zal het doen, voorzitter – die jongeren net dat extra duwtje in de goede richting kunnen geven. Investeer in een sociale participatiesamenleving waarin jongeren hun aandeel kunnen leveren.

35 Ten slotte voorzitter, investeer in de huishoudschool als een ontmoetingsplaats voor jongeren tot ongeveer 18.00 uur.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Spoel.

40 **De heer Van der Spoel:** Dank u wel, voorzitter. Bij deze startnotitie is het goed te constateren dat er juist ook volop aandacht moet zijn voor de jeugd met wie het goed gaat. Terecht, zoals het CDA ook al aangaf. Want met het merendeel van de jeugd gaat het hartstikke goed. Juist zij verdienen onze aandacht en respect. En als we het in het kader van de 3 decentralisaties spreken over de kracht van de burger, dan zijn zij daar het voorbeeld van. Laten we vooral
45 stevig inzetten op preventief beleid. Met name van de jongeren met wie het goed gaat, kunnen jongeren met wie het even iets minder gaat heel veel leren. In de startnotitie staat dat er een interactief traject gestart wordt. Een containerbegrip wat mooi klinkt, maar vaak weinig zegt. De uitleg van de wethouder in de commissie hoe dit interactieve traject wordt vormgegeven heeft ons enthousiast gemaakt, zeg ik in de richting van de SGP. De VVD ziet uit naar de
50 uitkomsten die de bouwstenen zullen vormen voor een duidelijke en heldere visie op het jeugdbeleid. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ripmeester.

55 **Mevrouw Ripmeester:** Dank u wel, voorzitter. Gelukkig gaat het met de meeste jeugd goed.

5 En dat willen we zo houden. De startnotitie geeft een goede aanzet maar we willen nog wat aandachtspunten meegeven. Bij 'Wat gaan we ervoor doen' staat dat 'we uitval willen voorkomen'. Daarbij verwachten wij ook expliciet aandacht voor het onderwerp pesten op school. Want op die manier komt de jeugd waarmee het goed gaat op het terrein waarop het minder goed met jeugd gaat.

10 We missen aandacht voor de positie van jonge mantelzorgers en kinderen in minimagezinnen. Het kindpakket moet er op korte termijn komen, waarbij zwemles en zwembadkaartjes en 3 x 2 kaartjes voor de zomer wenselijk zijn. Dit zijn de maanden waarin je je weer kan inschrijven op de verschillende sportverenigingen. Misschien dat juist nu in De Combinatie aandacht kan worden besteed aan het maatschappelijk participatiefonds. Kinderen ontwikkelen zich het best in een veilige thuissituatie, geldgebrek blijkt een aanjager van huiselijk geweld. Grote zorgvuldigheid blijft geboden bij het inzetten van voldoende gescreende vrijwilligers waar het kinderen betreft. Wij lezen straks graag helder terug wie verantwoordelijk is voor de inzet van de ondersteunende vrijwilligers.

15 De startnotitie richt zich op de gehele levensloop van kinderen, van wieg tot eerste huis, zo staat bij wat willen we bereiken. Wij zouden graag zien dat dit tot en met het eerste huis is, juist voor jongeren is het in Ridderkerk lastig om een geschikte betaalbare woning te vinden. Wij verwachten dat de adviezen van de Jongerenraad en Maatschappelijk- en Minimaplatform goed opgenomen worden in het beleid en zien dat graag helder verwoord terug. Dank u wel voorzitter.

25

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Os.

De heer Van Os: Dank u, voorzitter. In de startnotitie wordt vermeld dat tijdens het proces van beleidsontwikkeling nauw wordt samengewerkt met de Jongerenraad. Dat juicht Partij 30 18PLUS uiteraard van harte toe. Echter, zij zijn geen afspiegeling van de Ridderkerkse samenleving van jeugdigen. Met de digitale middelen van deze tijd moet het mogelijk zijn om gemakkelijk informatie te vergaren bij de doelgroep zelf. Via social media zou er een digitale enquête onder de aandacht kunnen worden gebracht. Zou de wethouder ook deze middelen voor informatievergaring willen inzetten? Daarnaast lijkt het ons goed om als 35 gemeentebestuur zichtbaar te worden op scholen. Is het mogelijk om zo'n project op te starten? Wij kunnen als gemeentebestuur de jongeren vertellen over democratie en hoe het bestuur werkt. Verder kijken wij uit naar de visie waar het college mee komt. Wij wensen het college en de ambtenaren veel succes bij het opstellen hiervan. Dank u wel.

40 **De voorzitter:** Dank u wel. Mevrouw Fräser.

Mevrouw Fräser: Dank u wel, voorzitter. D66/GroenLinks gaat voor een Ridderkerk waar kinderen goed kunnen opgroeien en veel kansen krijgen om hun talent te ontwikkelen, ongeacht sociaal economische of cultureel etnische achtergrond. Wij willen een samenleving 45 waar waar je wieg heeft gestaan niet bepalend is voor je verdere levensloop. Wij zien daarin in eerste instantie een voorwaardenscheppende rol voor de gemeente als eerste overheidslaag. In veruit de meeste gevallen is de bemoeienis met een opgroeiend kind vanuit de gemeente onnodig maar er zijn ook omstandigheden denkbaar van kinderen die in suboptimale omstandigheden opgroeien en waar naar de mening van D66/GroenLinks de gemeente een 50 rol en een plicht heeft te compenseren. Want de gemeente heeft de functie kinderen die opgroeien in risicosituaties in beeld te brengen en deze risico's te verkleinen waardoor de kansen op overerfbaarheid van zaken als armoede en andere problematiek, worden verkleind. Het is dus de taak van de gemeente om te zorgen voor een 'level playing field'. We vragen de wethouder in de verdere uitwerking van de notitie zich hierop te concentreren. Ook vragen wij 55 het college bijzondere aandacht te geven aan de rol van onderwijs en taalachterstanden

5 hierin.

Als laatste, voorzitter, willen wij voor de mogelijkheid pleiten, net zoals andere partijen zojuist hebben gedaan, alle jongeren in Ridderkerk op te roepen om input te leveren bij het beleid en bij de totstandkoming van het beleid. Dank u wel, voorzitter.

10 **De voorzitter:** Dank u wel. Mevrouw Van der Geest.

Mevrouw Van der Geest: Dank u wel, voorzitter. Vanavond staan we aan de wieg van het Ridderkerkse jeugdbeleid. Een korte maar krachtige startnotitie, waarin wordt beschreven dat er domeinoverstijgend gewerkt zal gaan worden. Een mooi plan, waarbij het van belang is om de samenhang tussen de verschillende niveaus waarin onze jeugd opgroeit te benadrukken. Waarbij Leefbaar Ridderkerk het belangrijk vindt dat er wordt gekeken naar haalbare samenwerkingsvormen voor professionals (en vrijwilligers). Door de veranderingen in de maatschappij is het voor de mensen in het werkveld soms nauwelijks bij te houden wat er op dit gebied allemaal gebeurt. De notitie speelt in op relevante thema's, zoals u weet heeft Leefbaar Ridderkerk veiligheid hoog in het vaandel staan. We zijn dan ook blij om te lezen dat dit in deze notitie de aandacht heeft. Waarbij het voorkomen en aanpakken van overlast en het respecteren van de leefwereld een belangrijk onderdeel is. Ook aandacht voor pesten op scholen en het weerbaar maken van de jeugd is van groot belang. De jeugd heeft niet alleen rechten, maar zeker ook plichten. Zij mogen dan ook best worden aangesproken op gedrag want we willen graag dat men meer gaat omzien naar elkaar, een resultaat dat in de nota terug zal gaan komen.

20 Wat betreft de communicatie, hebben we bij het plan 'thuis in de wijk' gezien dat er veel verbeterpunten zijn. We hopen dan ook dat de communicatie naar de jeugd, ouders, professionals en andere betrokken partijen op een laagdrempelige, directe manier gaat plaatsvinden. Waarbij het gebruik van social media een grote rol kan spelen, maar ook (het bijna ouderwetse) face to face contact (niet te verwarren met Facetime) als prettig wordt ervaren.

25 In de startnotitie wordt gesproken over een werkgroep, Leefbaar Ridderkerk vraagt zich af wie er in de project/werkgroep gaan zitten. Worden ook mensen vanuit het werkveld betrokken? Hoe ziet de wethouder dit interactieve proces? Leefbaar Ridderkerk vindt richting en visie vanuit de gemeente van groot belang. Zo kunnen kaders worden gesteld en plannen dusdanig worden uitgevoerd. Dank u wel.

30 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Romeijn.

40 **De heer Romeijn:** Dank u wel, voorzitter. Na de realisatie van de jeugdteams ligt nu de startnotitie Integraal jeugdbeleid voor. De fractie van Echt voor Ridderkerk vindt het een prima uitgangspunt om bij het integrale jeugdbeleid een actieve rol aan de jongerenraad Ridderkerk toe te kennen en ook andere betrokkenen uit te nodigen aan het proces deel te nemen. Ook het Maatschappelijk burgerplatform zal bij de uitwerking betrokken worden. Dat is een goed uitgangspunt. Wij vinden het zoals we al in de commissievergadering hebben aangegeven, een goede zaak dat serieus zal worden gekeken of realisatie van een zorgboerderij in Ridderkerk tot de mogelijkheden kan behoren.

45 Wat wij in de startnotitie missen is preventie. Hoe kan worden ingezet op het voorkomen van het doen van een beroep op de jeugdzorg? Wij willen de wethouder vragen dit onderwerp mee te nemen bij de uitwerking van het beleid. De fractie van Echt voor Ridderkerk wenst partijen veel succes bij de uitwerking van het integraal jeugdbeleid en wij zien de kadernota met belangstelling tegemoet. Dank u wel.

50 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Van Nes, ChristenUnie.

5

De heer A. van Nes: Dank u wel, voorzitter. We spreken vanavond over de startnotitie Kader integraal Jeugdkader: 'van wieg tot volwassenheid', een belangrijk thema want in de opvoeding wordt een basis gelegd dat elk kind, elk mens tot zijn of haar recht komt in deze maatschappij. Kortweg: "jij mag er zijn".

10 De ChristenUnie is blij met een integraal jeugdbeleid, waarbij alle facetten van het beleid dat de jeugd aangaat onder een dak komen, maar ook dat er bij een zorggezin, één plan en één casemanager is, zoals we begrepen hebben op de voorlichtingsavond. Daarnaast is het ook goed dat burgers meer verantwoordelijkheid krijgen en dat de sociale controle in de goede zin van het woord zal verbeteren. We zijn namelijk verantwoordelijk voor elkaar en dienen elkaar te motiveren, te stimuleren en te vermanen. In het moderne Nederland heet dit: we geven
15 elkaar feedback. De rol van de gemeente wordt dan regisserend, stimulerend, controlerend en faciliterend.

In de startnotitie wordt ingezet op preventie. Vanuit mijn vakgebied weet ik dat preventieve
20 zorg beter is dan curatieve zorg, want door preventie wordt eventueel onomkeerbare schade voorkomen en tevens is preventie uiteindelijk nog goedkoper ook. Derhalve is een punt van kritiek de ondertitel van deze startnotitie: het start bij de wieg. Als preventie belangrijk geacht wordt, zal er voor de wieg begonnen moeten worden, dus juist voor aanstaande ouders zullen al mogelijkheden moeten zijn voor voorlichting/educatie, goede gezinnen zijn belangrijk in het
25 proces van opvoeden; een doordachte voorlichting is nodig en lijkt me in deze komende nota aan bod moeten komen. De ondertitel, die ik derhalve voorstel is: Van voor de wieg tot volwassenheid.

Daarnaast willen we nog wijzen op het belang van vroegtijdige opsporing van eventuele
30 problemen. Hiertoe kun je denken aan verloskundigen, consultatiebureaus, huisbezoeken door onderwijzend personeel, signalering door huisartsen en op vele andere manieren. Ik neem aan dat de wethouder deze systemen voor vroegtijdige opsporing meeneemt in de kadernota en anders hoor ik het graag.

Wij juichen toe dat de totstandkoming van deze nota in samenspraak met veel stakeholders zal zijn, inclusief de jeugdraad. In het licht van een ander komend agendapunt van deze avond
35 is dit nog steeds burgerparticipatie en geen overheidsparticipatie, waarvan slechts akte. We zien ook graag terug in de nota dat de verscheidenheid van de Ridderkerkse bevolking gediend wordt, dus dat er ook aandacht is voor zorg voor de jeugd vanuit een identiteit die bij hen past. Voorzitter, we zien uit naar deze kapstoknota en alle volgende aankleding van dit beleid, maar vooral ook zien we uit naar de uitvoering.

40 **De voorzitter:** Dank u wel. Wethouder Keuzenkamp.

Wethouder Keuzenkamp: Dank u wel, voorzitter. Er zijn veel dingen door u benoemd: onderwerpen die erin moeten voorkomen. Dat sluit aan bij eigenlijk de mindmappen die we hebben opgenomen. Het raakt veel vlakken: veiligheid, opgroeien, werk en inkomen,
45 onderwijs. Dat is dynamisch. Wat u hebt opgenoemd, kunnen we meenemen in het vervolg. Een belangrijk element dat u hebt genoemd, is de jongerenraad. Zij spelen een belangrijke rol. Niet vanwege hun mening, maar vanwege de rol om andere jeugd te betrekken. We gaan niet de jongerenraad betrekken maar met hen praten hoe collega-jongeren in de gemeente bereikt kunnen worden. We gaan dan gebruikmaken van social media, enquêtes en face to face. We
50 willen ook met jongeren op verschillende plekken in gesprek gaan. Dus, alles wat u hebt genoemd, nemen we mee. Ik geloof niet dat er veel vragen zijn gesteld. Er is een vraag gesteld over de werkgroep. Die werkgroep en de actorenanalyse die daaronder staat om stakeholders bij elkaar te halen, maken de werkgroep. Dat betekent dat alles wat al in Ridderkerk is en met jeugd te maken heeft, door ons wordt betrokken. Alle mogelijke middelen zullen we gebruiken.
55 We zullen ook naar scholen gaan, basisscholen en ook via de ouders. Het is een hele

5 uitdaging om alles wat u hebt aangedragen te verwerken in de nota en daar gaan we mee aan de slag. Ik hoop u zo snel mogelijk een volgende versie te kunnen sturen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Behoeftte aan een tweede termijn? Neen? Zullen we dan de startnotitie vaststellen? Zullen we haar in stemming brengen? Stemverklaringen? Neen.
10 Tegenstemmers? Dat is niet het geval. De startnotitie is unaniem vastgesteld.

5. Rapport rekenkamercommissie Samenspel gemeente en gemeenschap in combinatie met Startdocument “Van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie”

15 **De voorzitter:** Dit onderwerp staat voor zestig minuten debat geagendeerd. Een eerste termijn van vijftien minuten. Er is een motie van de PvdA. Deze partij krijgt het eerste het woord. Mevrouw Ripmeester.

20 **Mevrouw Ripmeester:** Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt een hoogst politiek stuk. Het gaat over taken die we – in ieder geval in meerderheid – los willen laten. En het gaat over ‘daar waar het kan, trekken wij ons als overheid terug’. Deze uitspraken worden door verschillende partijen anders ingevuld. Een fundamentele discussie is nodig. Blijkbaar hebben we die als raad gehad. Zo staat in de planning. De bijeenkomst met Lucas Meijs was informatief maar wat
25 mager om als De fundamentele discussie te bestempelen. In de commissie gaf ik al aan dat in het verslag dat de ambtenaar naar aanleiding van die avond heeft opgetekend, punten staan die langs zijn gekomen maar die niet noodzakelijkerwijs gedragen werden. In de planning worden de punten echter gepresenteerd als De opbrengsten. Heel opmerkelijk hoe dit stukje participatie een eigen leven krijgt. Terecht merkt de Rekenkamer op dat duidelijk moet zijn wat de gemeente beoogt met de platforms en wijkoverleggen in termen van representatie. Zij
30 worden zeer gewaardeerd maar wat is hun positie? De Rekenkamer benoemde al de spanning die er is tussen representatie en participatie. Dit zien wij niet uitgewerkt in de prestatie-indicatoren. Ook het meten van de tevredenheid bij meedenkende groepen moet kritisch worden geschoond ten aanzien van het WC-eendgehalte. Ook bij de gemeente. Want wanneer er een vaag beleidsdoel of visie is gesteld, is het te makkelijk om achteraf te stellen dat er doeltreffend is gehandeld.

35 Wel is mooi om te zien dat er tijd voor het proces wordt vrijgemaakt. Dat geeft de burger het idee dat er geparticipeerd wordt, belangrijk is uiteraard de borging. Dat worden daden worden. Opvallend zijn de uitspraken dat ‘Iedereen moet inzien dat we het samen moeten doen en dat we elkaar moeten helpen’. Lucas Meijs stelde dat gemeenschappen juist vooral voor zichzelf opkomen. En stipte de rollen van politieke partijen en partijleden aan in en ten
40 aanzien van deze gemeenschappen. Hij gaf als overdenking mee: ‘hoe zorg je ervoor dat de competitie tussen gemeenschappen niet destructief wordt?’ De Rekenkamer benoemde de toetsende rol en beschermen van algemeen belang door de raad. Deze overdenking is nog op geen enkele wijze uitgewerkt in de prestatie-indicatoren. Wij zien dit graag tegemoet.
45 Nu al zijn er gemeenschappen die eerder gehoord en bediend worden. Steeds moet duidelijk zijn met welke belang wordt geparticipeerd en waar men verantwoordelijkheid voor wil dragen. Ook van de gemeente. Participatie is immers niet vrijblijvend. De PvdA maakt zich zorgen over de minder mondige of belastbare inwoner. Vaker niet georganiseerd, vaker minder draagkrachtig, vaker met minder juiste lijntjes.

50 De meerderheid kan bepalen dat iets niet nodig is, losgelaten kan worden, wat van wezenlijk belang is voor het individu of kleine groepje die er aandacht voor vroegen. Daarom vinden wij dat niet alleen de deur moet worden opengezet maar dat mensen persoonlijk moeten worden uitgenodigd. Daartoe ziet onze motie. Er is op dat moment een overheid nodig voor de balans, opkomend voor alle Ridderkerkers. Een Boei:

55 – betrouwbaar

- 5
- open en transparant
 - eerlijk
 - respectvol
 - en integer.

Dank u wel voorzitter.

10

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Duijn Schouten.

15

De heer Van der Duijn Schouten: Dank u wel, voorzitter. Participatie blijft een lastig onderwerp. Al in de bestuurskrachtmeting van 2009 wordt geconcludeerd dat Ridderkerk meer dan omliggende gemeenten inzet op participatie, maar dat de tevredenheid bij de bevolking juist lager ligt. Wat verder opvalt in het rapport is dat ook wordt geconcludeerd dat een van de valkuilen is dat de raad te weinig op kernprestaties stuurt en te veel op uitvoeringsgerichte incidenten. Zou dat in dit proces ook niet een belangrijke hindernis kunnen zijn?

20

Een sterkere samenleving en een kleinere overheid en meer aansluiten op ideeën en initiatieven uit de samenleving, spreekt de SGP-fractie aan. Maar dat is wel, zoals de rekenkamer in haar rapport concludeert, een forse opgave.

25

Er dient zich bij dit onderwerp een aantal vragen c.q. discussiepunten aan waarvan ik er kort een aantal wil aanstippen. Zoals in het startdocument staat, gaan we onderzoeken wat we als gemeente los willen laten. En terecht. Want van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie betekent vooral loslaten om ruimte te geven aan de samenleving. Maar, wat willen wij loslaten? En wat vooral niet? En wanneer gaan we zaken loslaten? Doen we dat als de samenleving grotendeels iets heeft overgenomen, waarbij dat loslaten waarschijnlijk nooit gebeurt omdat de kans dat de samenleving iets vanzelf overneemt niet zo groot is? Of doen we dat zonder dat alles in de samenleving volledig is geregeld, waarbij we de kans voor lief nemen dat zaken over een korte of langere periode niet door de samenleving worden overgenomen of misschien wel helemaal nooit? Of is nog een tussenvorm denkbaar?

30

Een andere vraag is hoe de Ridderkerkse bevolking hierbij te betrekken. In het startdocument is de ambitie mooi verwoord, met de woorden 'in de Ridderkerkse samenleving helpen we elkaar om het goed te doen'. Dat klinkt goed, maar deze benadering staat in de praktijk ver af van onze geïndividualiseerde samenleving, waarbij ik de positieve uitzonderingen absoluut niet tekort zou willen doen. Daarnaast wordt in het startdocument aangegeven dat we mondige inwoners hebben. Maar, er zijn ook veel inwoners die minder mondig zijn. Hoe voorkomen we dat we alleen die inwoners horen die alleen hun zegje kunnen doen en die zich weten te roeren?

35

40

Voorzitter, al met al gaat het hier om een ingrijpend en waarschijnlijk lastig proces, waarbij we wat de SGP-fractie betreft het juiste doel voor ogen hebben, maar waarvan de weg er naar toe nog zeker niet helder en duidelijk is.

45

De SGP-fractie stemt in met dit startdocument en we kijken uit naar de notitie 'Van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie', later dit jaar. We wensen de aanjaaggroep veel wijsheid toe. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berkhout, CDA.

50

Mevrouw Berkhout: Dank u wel, voorzitter. De wijze van sturen en samenwerken is aan verandering toe. De gemeente neemt niet meer het initiatief, maar de gemeenschap krijgt ruimte om het initiatief te nemen. In het coalitieakkoord lezen we dat daar waar dat mogelijk is, wij burgers in hun eigen kracht zetten en daar waar het kan trekken wij ons als gemeentelijke overheid terug. Bij dit alles staan wij voor de kwetsbaren in de samenleving en zorgen wij samen voor onze partners in een zorgzame samenleving. Dit vraagt een modern leiderschap dat richting geeft en ruimte biedt en werkt volgens heldere spelregels en ontwikkelingen

55

5 afstemt in onderlinge samenhang. Van een ambtelijke organisatie wordt gevraagd zich
 faciliterend op te stellen en behulpzaam te zijn bij het wegnemen van belemmeringen. Dit vergt
 een proactieve houding waar men schakelt, stimuleert, agendeert en verbindt. De CDA-fractie
 is van mening dat mensen tot hun recht komen in relatie tot anderen. In sport, religie, cultuur
 10 en andere sociale verbanden. Waar mensen omzien naar elkaar. Een sociale
 participatiesamenleving als alternatief voor een marktsamenleving waar alles draait om geld.
 Voor de Ridderkerkse gemeenschap met haar bestaande en nieuwe gemeenschappen wordt
 gevraagd het initiatief te nemen en de piketpaaltjes te slaan, zodat de contouren van de
 gewenste Ridderkerkse samenleving duidelijk worden. Dit proces vraagt van alle partijen
 15 moed, lef en doorzettingsvermogen. Wetende dat mensen moeite kunnen hebben met
 veranderingen. Aangezien veranderingen vaak gezien worden als bedreiging en niet als kans.
 Als we ons allen positief inzetten, ontstaat een goede relatie tussen burgers en overheid. Deze
 is essentieel voor het welslagen van onze samenleving en democratie. In het rapport van de
 rekenkamercommissie vernemen wij dat er spanning bestaat tussen representatie en
 20 participatie. Vooral bij de vraag wie namens wie spreekt. Hoe verhoudt de rol van de raad,
 college en organisatie van het burgerplatform en het wijkoverleg waarbij ook nog mogelijke
 andere belanghebbenden bestaan zich? De CDA-fractie vindt het belangrijk dat hierop
 gezamenlijk een antwoord wordt gevonden, zodat alle partijen zich aanvullen voor een zo
 sterk mogelijke Ridderkerkse samenleving.
 Het is goed te vernemen dat het college de conclusies en aanbevelingen onderschrijft en de
 25 aanbevelingen overneemt. Het startdocument is een goed begin in het proces van de
 verandering. Het CDA is wel van mening dat het goed zal zijn dat er een brugfunctie komt
 tussen burgerinitiatieven en gemeentelijke initiatieven. Deze brugfunctie, bijvoorbeeld een
 loket als @Ridderkerk.nl kan een gemakkelijk aanspreekpunt zijn voor onze inwoners en
 organisaties waar medewerkers meedenken en dat verbinding biedt met andere
 30 initiatiefnemers en ambtenaren. Zij zouden kunnen helpen bij gemeentelijke regelgeving,
 procesvoorstellen, het wegwijs maken van subsidieaanvragen of het opzetten van een
 crowdfundingcampagne. Wij vernemen graag een reactie van de wethouder op deze
 suggestie. De CDA-fractie ziet graag een zo goed mogelijke afspiegeling van de Ridderkerkse
 samenleving bij het samenstellen van de deelnemers in dit proces. En dat gewerkt wordt
 35 vanuit gemeenschappelijk belang. Dus niet vanuit eigen belang. Enkel op deze manier zal het
 wederzijdse vertrouwen vergroot worden.
 Tot slot. De CDA-fractie wenst de wethouder en de ambtelijke organisatie en de Ridderkerkse
 gemeenschap veel wijsheid toe. Wij zijn trots dat met gezamenlijke krachten wordt gebouwd
 aan een mooie toekomst en een nog sterkere Ridderkerkse samenleving. Dank u wel.

40 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Van Os, Partij 18PLUS.

De heer Van Os: Dank u wel. Voorzitter, de tijd is rijp. Zo eindigt het startdocument dat voor
 ons ligt. De tijd is echter allesbehalve rijp. Mensen maken lange dagen om het hoofd boven
 45 water te houden. Om carrière te maken of om hun levensstijl te bekostigen. De beperkte vrije
 tijd die zij dan beschikbaar hebben, wordt besteed aan het gezin, hobby's of simpelweg om de
 batterij weer op te laden. Zij zitten er niet op te wachten om ook nog eens taken van de
 gemeente over te nemen. Dit zal dus worden opgepakt door 'the happy few', die tijd hebben
 om te werken aan een betere samenleving of door degene die graag zaken voor zichzelf
 50 geregeld ziet. Daarbuiten hebben burgers voldoende instrumenten om wensen kenbaar en
 bespreekbaar te maken. Van een burgerinitiatief tot deelname aan het wijkoverleg. Natuurlijk
 zijn er casussen waarbij overheidsparticipatie prima kan werken. Maar, voor de meeste zaken
 wordt van de gemeente verwacht dat de gemeente de regie in handen neemt en houdt.
 Wellicht is een eerste stap informeren bij de inwoners of er draagvlak is voor
 55 overheidsparticipatie met daarbij duidelijk geformuleerd wat van hen wordt verwacht. Als de

5 teugels eenmaal losgelaten zijn, is het lastig om weer de sturing terug te krijgen wanneer blijkt dat de verkeerde weg ingeslagen is. Partij 18PLUS kan daarom niet instemmen met het startdocument en het raadsvoorstel. Wij bedanken de rekenkamercommissie en alle
10 betrokkenen voor het opgeleverde werk. Naar aanleiding van ons standpunt kunnen we niet instemmen met het overnemen van de aanbevelingen. Als de weg naar overheidsparticipatie toch wordt ingeslagen, dan delen wij de aanbeveling van de rekenkamercommissie om dit eerst kleinschalig te experimenteren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Spoel, VVD.

15 **De heer Van der Spoel:** Dank u wel, voorzitter. De VVD-fractie is het met de rekenkamer eens dat in dit verband het beter is te spreken over samenspel. De term participatie kan zeer verwarrend werken. Wij vragen ons af of het allemaal zo nieuw is waar we vandaag over spreken. Eigenlijk hebben we het over het doorontwikkelen van participatie, omdat de
20 maatschappij verandert. En gaat het wederom over de kerntakendiscussie: waar zijn we als overheid van en vooral waar zijn we als overheid niet van. De crux waar het om draait? Durven we zaken los te laten die we als overheid in het verleden naar ons toegetrokken hebben? Goede initiatieven moeten we vooral overlaten aan de maatschappij zelf. In dit kader betreuren we het dat de rekenkamer de door hen genoemde derde vorm van participeren, namelijk zelfsturing, niet verder heeft onderzocht. Want ook hier geldt, is het allemaal zo
25 nieuw? We kennen immers al lang de slagzin: de maatschappij, dat ben jij! Heel belangrijk is dat we hier heel duidelijk aan verwachtingsmanagement moeten doen. Het gevaar dreigt dat allerlei initiatieven en ideeën in de samenleving ontwikkeld worden en men er dan van uitgaat dat de overheid dus wel zal participeren. Overheidsparticipatie is bij sommige initiatieven prima, maar wel met de volgende waarschuwing. Het kan niet zo zijn dat de overheid automatisch mee moet doen, omdat een gemeenschap iets wil. Het gevaar ligt op de loer van 'u vraagt, wij draaien'. En dat kan nooit de bedoeling zijn.
30 Vorige week gaven we bij het communicatieplan al een nadrukkelijke waarschuwing, dat eerder ook is gezegd door andere partijen: Er dreigt het gevaar dat zij die erg actief zijn of het hardst roepen, bediend gaan worden in plaats van de meerderheid van de Ridderkerkse inwoners. Het gevaar dat actiegroepen en handige lobbyisten zo te zeer hun stempel drukken op het beleid is een wezenlijke bedreiging. Laten we ons daar zeer goed bewust van zijn. Het Huis van Thorbecke zal in stand gehouden moeten worden. Ideeën en initiatieven zullen altijd in het kader van het algemeen belang afgewogen moeten worden. Van politici mag verwacht worden dat zij duidelijk op het netvlies hebben vanuit welk belang er bij de overheid
40 aangeklopt wordt. De democratisch gekozen volksvertegenwoordigers zullen *alle* belangen tegen elkaar af moeten wegen. En dan zal er ook meer dan eens nee verkocht moeten worden. Die durf en dat lef moeten we als college en als raad, ook hebben. Bovendien kan participatie nooit in de plaats kunnen komen van inspraak en dergelijke.
45 Voorzitter, zoals aangegeven: wij zien niet zoveel nieuws in de voorstellen. Het is meer oude wijn in nieuwe zakken. Laten we daarom vooral niet te veel verwachtingen wekken. Samenspel is uitstekend, maar laat iedereen zich wel heel bewust zijn dat daarvoor ook duidelijke spelregels gelden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Nes, Echt voor Ridderkerk.

50 **Mevrouw Van Nes:** Dank u, voorzitter. Op 21 april jl. hadden we een inspirerende avond met gastspreker prof. dr. Lucas Meijs. Hij gaf duidelijk aan hoe je met welke vormen van participatie om kan gaan en waar valkuilen kunnen zitten. In het verslag van die avond staat dat goed verwoord. Waarbij 'vertrouwen en loslaten' in dit traject van groot belang zijn.

5 Echt voor Ridderkerk ziet deze avond als een waardevolle aanvulling op het rekenkamerrapport, om zo ons participatiebeleid beter gestalte te kunnen geven. Met het opzetten van een werkgroep met raadsleden, en het daarbij betrekken van de wijkoverleggen, platforms en de wijkregisseurs kan er hopelijk, eindelijk een goede invulling aan participatie gegeven worden. Ik zeg bewust eindelijk. Hoewel er zeker stappen vooruit zijn gemaakt, zijn er ook stappen achteruit gemaakt in al de jaren dat we hier actief mee bezig zijn, en zijn er nog tal van hindernissen te overwinnen.

10 Maart 2006: 'Voorstel van B&W tot vaststelling van de spelregels Participatie'. In de raadsinformatiebrief staat: 'De uitgangspunten voor beleid staan op zes kantjes, als we er straks mee gaan werken, moeten ze op een velletje komen!' En 'ook binnen het ambtelijk apparaat zal een verandering in denken en doen plaats moeten vinden'. Dit was een goede start, bij behandeling in de raad destijds gaf men al aan 'participeren moet je doen, en er niet te veel over praten'.

15 Evaluatie 2008: Men trok de conclusie dat er te weinig 'geregeld' was, er werd meer aandacht aan de participatie ladder gegeven. Regelwerk dus.

20 In 2010 met de nieuwe 'kadernotitie uitgangspunten voor participatie Ridderkerk 2010-2014' werd het een 'boekwerk' met daarin de startnotitie, de omgevingsanalyse en later het afwegingskader. Kortom, de papierwinkel is compleet.

In de 'Leidraad burger, beleid besturen 2012' worden de startnotie, de omgevingsanalyse en het afwegingskader nogmaals aan het ambtelijk apparaat gepresenteerd.

25 Nu 2015: Negen jaar later, in de 'nota van bevindingen' behorend bij het Rekenkamerrapport, wordt gesproken over de 'overheidsparticipatieladder', en het 'loslaten in vertrouwen'.

Participatieparadox? Het rekenkamerrapport is duidelijk. Wat ons echter verbaasd heeft, is dat er uitgegaan is van een 'waarderende benadering'. Dat heeft geresulteerd in drie casus die allen naar tevredenheid zijn verlopen. Een gemiste kans, want een mix van hoe het kan, en hoe het mis kan gaan, had meer toegevoegde waarde gehad. Daaruit hadden we lering kunnen trekken. Een voorbeeld van hoe het niet moet, zijn de fietsenstalling in Oostendam en verlichting op een enge plek in het Erasmuspark. Daarbij geef ik alleen maar aan dat 'burgers' in beide gevallen hierover inmiddels een jaar bezig zijn en er voor beiden nog geen oplossing in zicht is.

35 Een bijzondere vorm van participatie is het initiatief van mensen om oude kleding een nieuw leven in te blazen. Zij hebben de kledingbank (is dit hetzelfde als de kledingweggeefwinkel, zoals deze in het rekenkamer rapport genoemd wordt?) opgericht.

40 Wij zijn benieuwd hoe het met het faciliteren van de gemeente gaat in dezen en of er al constructieve gesprekken hebben plaatsgevonden. Dit zijn maar een paar voorbeelden die bijzondere aandacht vragen.

Er zijn goede initiatieven genoeg in Ridderkerk, maar er worden ook nog steeds initiatieven, die in goed overleg tot stand zijn gekomen, om wat voor reden dan ook de nek omgedraaid.

45 Participatieparadox? Nee, het niet uitleggen waarom iets niet kan en het niet houden aan afspraken en termijnen, maken dat mensen meer ondernemen en minder tevreden zijn. Niet door het 'niet je zin krijgen'.

Het nieuwe participatiedocument voor Ridderkerk wordt opgesteld door BAR-ambtenaren. Echt Voor Ridderkerk vraagt zich af hoe ambtenaren hiermee omgaan, omdat ons beleid zal afwijken van dat van de andere gemeenten. Dat maakt het voor hen niet gemakkelijker. Dit alles vindt nu een aanvang met de startnotitie. Deze is allesbehalve SMART geformuleerd. Als deze maatgevend is voor de nieuwe notitie, is de kans aanwezig dat het boekwerk nog dikker wordt. Participeren wordt dan eerst allerlei documenten invullen en dan kom je echt niet uit op 'participeren moet je doen, en niet te veel over praten c.q. schrijven'.

55 **De voorzitter:** Dank u wel. De heer Van Nes, ChristenUnie.

5 **De heer A. van Nes:** Voorzitter, dank u wel voor het woord. Vanavond gaat het onder andere over overheidsparticipatie, de gemeenschap neemt initiatief en denkt mee en/of doet mee, in plaats van dat de gemeente het initiatief neemt. Het 'polderen op voorhand' is ingrijpend voor zowel de gemeenschap als het college en de beleidsambtenaren en niet in de laatste plaats voor ons als raad. De aanleiding is ook duidelijk: de overheid moet een stapje terug doen en de samenleving wordt steeds mondiger. Echter, de overstap van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie is helemaal niet gemakkelijk.

10 Tijdens de commissievergadering gebruikte de wethouder voor de implementatie van overheidsparticipatie het woord experimenteren. U begrijpt dat ik me als wetenschapper direct thuis voelde en voel. Echter, aan het uitvoeren van experimenten, althans met dieren, zijn strikte kaders en voorwaarden verbonden. Ten eerste is er een juridisch aspect, de regels, dat leidt tot de volgende vraag: in welke onderwerpen is overheidsparticipatie niet mogelijk en welke wel? Dat lijkt me een punt waar de wethouder nog enige verduidelijking aan kan geven of wordt dat onderdeel van de participatieladder?

15 Ten tweede moeten het doel en de proefopzet van een experiment duidelijk geformuleerd zijn: Op welk onderwerp is overheidsparticipatie van meerwaarde? En daarin: hoe gaan we overheidsparticipatie uiteindelijk uitvoeren, wanneer worden professionals (lees beleidsmedewerkers, vakinhoudelijke deskundigen) ingeschakeld, welke kaders gelden er? Beter geformuleerd: welke kaders stellen wij als raad aan een project? En dat kan per project enige variatie hebben. De ChristenUnie ziet daarom graag dat de OR positief adviseert, omdat ambtenaren broodnodig zijn in de projecten.

20 Ten derde moeten we een heldere verwachting hebben van de uitkomsten en deze verwachtingen duidelijk communiceren, vooral welke verwachtingen de burger mag hebben van de overheidsparticipatie. Want, voorzitter, teleurstelling wordt geschapen door de verwachting. Ten vierde moeten de go/no-go-momenten binnen een proces van overheidsparticipatie duidelijk zijn. Hoe teleurstellend kan het zijn om geruime tijd met een onderwerp bezig geweest te zijn en dan afgefakeld te worden?

25 Ten laatste zullen we ook in overheidsparticipatie met zijn allen de gemeenschap moeten dienen. Het mag niet zo zijn dat diegenen met de grootste mond hun zin krijgen. We moeten ervoor staan dat we als Ridderkerk sterker worden. En daar zie ik de rol van de raad terug: afwegen van alle belangen en opkomen voor het algemeen belang, hoe de samenleving als geheel het best gediend wordt. Rotterdam heeft al een op overheidsparticipatie lijkend project, CityLab010, waarbij burgers initiatiefvoorstellen in kunnen dienen voor verschillende beleidsvelden. Goed om ook daar het licht op te steken, even als het G1000-project, dat in verschillende gemeenten functioneert.

30 Dit overziende lijkt dit experiment meer op een pilot, waarbij we doseringen, uitleestechnieken en huisvestingomstandigheden uitproberen om dan vervolgens echt aan de slag te kunnen. Voorzitter, we behandelen ook de nota van de rekenkamercommissie. Het moge op grond van mijn rede duidelijk zijn dat we de aanbevelingen van de rekenkamer overnemen. Hoewel we ook duidelijk aangegeven hebben dat overheidsparticipatie zich nog in een experimenteel stadium bevindt en we nog best voor onverwachte uitkomsten zullen komen te staan. Deze zullen we de komende tijd bediscussiëren, om Ridderkerk te dienen.

35 **De voorzitter:** Dank u wel. Mevrouw Fräser.

40 **Mevrouw Fräser:** Dank u, voorzitter. D66/GroenLinks wil de Rekenkamer bedanken voor een goed en relevant rapport. We zijn blij te zien dat de uitvoering van het participatiebeleid in Ridderkerk kennelijk in niet al te slechte staat is. Al vragen wij ons wel af in hoeverre de onderzochte casus daadwerkelijk representatief zijn voor hoe het beleid door inwoners, organisaties en ondernemers wordt ervaren. Maar, op basis van de conclusies van het rapport zouden we kunnen zeggen dat

45

50

55

5 Ridderkerk burgerparticipatie kennelijk redelijk succesvol heeft geïmplementeerd en wij klaar zijn voor een volgende stap, namelijk overheidsparticipatie.

Voorzitter, de fractie van D66/GroenLinks is van mening dat deze stap naar overheidsparticipatie een belangrijke stap is, daar de gemeente zich steeds vaker terugtrekt en steeds vaker een beroep moet worden gedaan op civil society.

10 Zoals nu wordt voorgesteld in de startnotitie gaat het gemeentebestuur in een soort kerntakendiscussie bepalen welke taken kunnen worden afgestoten en welke niet. Wij vinden dit een omgekeerde beweging. Ook omdat dit de beeldvorming van een gemeente die de taken over de schutting wil gooien, kan oproepen. Ons voorstel zou zijn om eerst in de samenleving te kijken wat er leeft en wat men wil oppakken en daarvan uit te gaan, in plaats van andersom. Wij horen graag de reactie van de wethouder.

15 Daarnaast hebben wij nog een aantal punten waarbij we vraagtekens plaatsen. Zo is er de vraag hoe we omgaan met initiatieven met breed draagvlak in de samenleving, maar die het gemeentebestuur onwenselijk vindt. En hoe gaan we om met initiatieven van burgers die een iets minder goed 'verkooppraatje' hebben?

20 Daarnaast is het een belangrijke vraag hoe we het speelveld voor iedereen gelijk houden. De een heeft meer middelen en een goed verkooppraatje en de ander heeft dat niet.

Ook is er de vraag hoe we omgaan met situaties waarin tegenstrijdige belangen van burgers een rol spelen. Hierop graag een reactie van de wethouder.

25 Tot slot voorzitter, participatie moet je gewoon doen. Niet te lang over praten, maar gewoon aan de slag. Dank u wel. De aanbevelingen van de rekenkamercommissie willen we graag overnemen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kayadoe, Leefbaar Ridderkerk.

30 **Mevrouw Kayadoe:** Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt het rekenkamerrapport; Samenspel gemeente en gemeenschap. Wederom een goed rapport met, naar de mening van Leefbaar Ridderkerk, juiste conclusies en aanbevelingen. Nogmaals hartelijk dank daarvoor.

35 Veranderen in kracht, de rode draad door het coalitieakkoord, waar we nog steeds volledig achter staan. Daar waar het mogelijk is trekken wij ons als gemeente terug. Van burger- naar overheidsparticipatie. Mooie termen, maar wat houdt het nu eigenlijk in en wat zijn de consequenties? Het betekent dat we als bestuur moeten nadenken over datgene wat we los mogen, willen, kunnen laten. We willen de dialoog aan, een nieuw proces in. Dit vergt de nodige aanpassingen van het bestuur, zo ook van de inwoners van Ridderkerk evenals de professionals. Een complete omslag in denken. We zullen met elkaar op zoek dienen te gaan naar nieuwe vormen van rekenschap, meer ruimte bieden aan burgers en goed weten in te schatten wanneer burgers al dan niet steun nodig hebben.

40 Overheidsparticipatie houdt ook in dat we ruimte moeten geven aan burgers, maar tegelijkertijd ervoor waken dat burgers het leven elkaar niet zuur maken, elkaar niet uitsluiten, met elkaar in contact komen, in debat gaan over wat goed is voor de buurt en hoe hun initiatieven daaraan bij kunnen dragen. Met elkaar maatwerk maken.

45 Leefbaar Ridderkerk is wel van mening dat we moeten oppassen niet achter de feiten aan te blijven lopen, daarom is het ook goed dat er in het startdocument 10 juni 2015 de startdialoogbijeenkomst ingepland staat. Een bijeenkomst met alle belanghebbende partijen. Gebruikmaken van de maatschappelijke dynamiek. Hoe mooi is het om daar optimaal gebruik van te maken, het aanjagen van de energie in de samenleving voor het bereiken van maatschappelijke doelen.

50 De gemeenschap is zelf voldoende energiek en creatief om kwesties aan te pakken. De rol van de overheid is dan niet om voor burgers de problemen op te lossen, maar burgers, bedrijven en andere betrokkenen beter in staat te stellen om hun eigen kwesties mede aan te pakken en daar hun creativiteit en leervermogen op los te laten. Het is goed dat de portefeuillehouder in

5 de commissievergadering heeft toegezegd om de ontwikkelingen in januari 2016 te evalueren, zodat we kunnen bijsturen waar nodig.

Het zal voor iedereen een proces van vallen en opstaan worden, maar Leefbaar Ridderkerk heeft er alle vertrouwen in en zal alle ontwikkelingen kritisch volgen. Dank u wel.

10 **De voorzitter:** Dank u wel. Het woord is aan wethouder Japenga.

Wethouder Japenga: Dank u wel, voorzitter. Ja, het is een mooie term: van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. Gaan we dan vanaf heden een heel nieuwe samenleving beginnen? Nee, dat is niet het geval. De VVD refereerde daar ook al aan. Het is niet zo dat we
15 het helemaal anders gaan doen en dat alles helemaal anders wordt. Daar moeten we nuchter in zijn. Waar mogelijk moeten we het goede dat er is, behouden. En inspelen op de ontwikkelingen in de samenleving. Terecht legt de heer Van Os de vinger bij de druk op de samenleving. In gezinnen, mensen die moeten werken en alle andere dingen daarnaast moeten doen. Om dan ook hier nog iets in te betekenen: hoe gaat dat allemaal lukken?

20 Daarmee hebben we zeker te rekenen. Met dat aspect.

Aan de andere kant gaat het erom wat we als overheid met de kracht van de samenleving doen. Dit werd net nog genoemd als heel belangrijk aspect. Er is zoveel in de samenleving waarmee we ook ons voordeel kunnen doen. Enerzijds vanuit de ontwikkeling vanuit de verzorgingsstaat in de participatiesamenleving. Het is niet allemaal ideologisch gedreven,
25 maar ook financieel gedreven. Op zichzelf maakt het niet uit wat de oorzaak is, maar we hebben er wel mee te maken en moeten erop inspelen.

Hoe gaan we nu die kracht, kennis, kunde en creativiteit zo goed mogelijk benutten? Er is heel veel potentie en veel is al in gang gezet. Veel bewoners zijn actief, in buurten en wijken, in wijkoverleggen of platforms. Ridderkerk mag blij zijn met zoveel actieve mensen.

30 D66/GroenLinks legde daar ook de vinger bij: er is al veel en er gebeurt heel veel. Dat moeten we niet uitvlakken.

Er zit een aantal elementen in die het lastig maken. We beginnen vanavond niet aan iets gemakkelijk. Die avond van 21 april liet dat al zien. Het is een ingewikkeld proces. In het verleden is wel gedacht dat de samenleving maakbaar is, maar zo werkt het niet: de
35 samenleving heeft haar eigen dynamiek en eigen ontwikkeling.

Mevrouw Van Nes bij interruptie: Voorzitter, ik hoor de wethouder zeggen dat we aan iets gaan beginnen, maar naar mijn idee is al voor 2006 met de aanvang van wijkoverleggen en met de spelregels voor participatie een begin gemaakt. Volgens mij borduren we ergens op
40 door.

Wethouder Japenga: Ja, voorzitter. Zo is het ook. Als je 2006 als eindmoment noemt zou ik willen zeggen dat we in Ridderkerk er al veel langer mee bezig zijn. De eerste wijkoverleggen zijn in de jaren negentig ontstaan. Ook daarvoor deden mensen al vrijwilligerswerk. We
45 beginnen vandaag niet met iets nieuws, maar we gaan nu wel actief aan het werk met overheidsparticipatie. Dat is naast burgerparticipatie.

Het is niet zo dat het of/of is, het blijft altijd en/en. Maar, we moeten wel als overheid minder gaan bepalen hoe het precies moet. Wat kan en wat niet kan. Laten we daar de samenleving
50 meer ruimte in geven.

De heer Van der Duijn Schouten bij interruptie: Voorzitter, ik hoor de wethouder nu zeggen dat het naast elkaar blijft bestaan. Is dan de titel van het document niet verwarrend? Er staat *van* burgerparticipatie *naar* overheidsparticipatie. Dat doet mijns inziens toch wel erg
55 suggereren dat het een in de plaats komt van het ander.

5 **Wethouder Japenga:** Voorzitter, ik geef al aan dat het de zoektocht is die we maken naar het loslaten enerzijds maar niet het over de schutting gooien. Laten we het los? Nee. We laten het wel los, maar we blijven ook vangen en ondersteunen waar nodig. Ik bedoel te zeggen dat het nooit zo zwart-wit is. We willen toe naar een verandering naar overheidsparticipatie waarin de overheid veel meer deelnemer in processen wordt: participant. Soms regisseur. Maar, er zullen altijd bewoners blijven komen die initiatieven nemen. Als de overheid ziet dat iets niet gebeurt, neemt de overheid wel de rol om initiatieven te nemen. Ik wil maar zeggen dat het niet zwart-wit is.

Het is al genoemd: het is een zoektocht. Een enorme zoektocht die we samen moeten gaan. Daarom hebben we gevraagd om vanuit de raad met een aantal mensen te komen die deelnemen in de aanjaaggroep en meedenken over de vormgeving. Ik heb vanavond op alle gestelde vragen, geen antwoorden. Zo stel ik het maar even zwart-wit. Die gaan we in de komende tijd met elkaar uitvinden en ophalen.

15
20 Er is ook aangegeven hoe het met de minder mondige mensen gaat. Heeft degene met een grote mond of het kapitaal een streepje voor? Wordt de andere groep vergeten? Dat is juist wat we moeten doen: zorgen dat iedereen aan bod kan komen en bepaalde partijen daar geen voordeel bij hebben dat we het nu anders gaan doen.

Mevrouw Van Nes bij interruptie: Voorzitter ik denk dat er drie partijen zijn. Dat er ook een partij is die niet wil participeren en niet met ideeën naar de gemeente komt. Die zal ook gerespecteerd moeten worden.

Wethouder Japenga: Zeker. Dat blijkt ook al uit onderzoek, leefstijlonderzoek. Er zijn ook burgers die nergens aan mee willen doen, werk doen, 's avonds de gordijnen sluiten en dat is het. Dat moeten we respecteren. Dus we zullen niemand dwingen tot initiatieven.

30 Mevrouw Ripmeester gaf aan dat de avond met de heer Meijs niet de fundamentele discussie is. Nee, dat is zo. Daar gaan we de komende maanden verder mee. We hebben voornamelijk gezien dat het proces ingewikkeld is. En dat dat een zoektocht van ons allen is. We moeten zorgen dat niet per se het college ermee aan de slag is, maar ook de raad.

35 De PvdA heeft een motie ingediend. Wij ontraden deze motie. Het punt is met de G1000-systematiek, dat die vanuit het land niet vanuit de overheid komt maar vanuit de burgers zelf. Dus we zeggen niet dat je geen delen van dit instrument in de komende maanden kan gaan uitwerken. Maar, zoals u het voorstelt in de motie om een pilot te beginnen zeggen wij: doe dat niet, want dat doorkruist de zoektocht die we nu starten.

40 **De heer Van der Spoel bij interruptie:** Is de wethouder het met ons eens dat u het eigenlijk al doet door bijvoorbeeld de bijeenkomst op 10 juni in de huiskamer van Ridderkerk? Is dat dan een voorbeeld daarvan?

Mevrouw Ripmeester: Het grote verschil met de bijeenkomst zit hem in het feit dat je mensen uitnodigt, waardoor we een groep minder mondige of minder bereikbaren persoonlijk uitnodigen om te komen. Niet alleen de deur openzetten.

45 U zegt dat wij het college verzoeken om middels een pilot te kijken of Ridderkerk zich kan aansluiten bij de G1000-methodiek. Dat zou kunnen door uw eigen bijeenkomst te laten vergezellen door een persoonlijke uitnodiging aan een grote groep Ridderkerkers. Om die bijeenkomst en de gemêleerdheid te ondersteunen. Ik vind het bijzonder dat u niet naar die mogelijkheid hebt gekeken om dat uit te proberen, maar meteen over bent gegaan tot ontraden.

Wethouder Japenga: Voorzitter, voor de bijeenkomst op 10 juni worden alle Ridderkerkers uitgenodigd. Via diverse kanalen. Vorige week is een eerste stukje in de krant verschenen. Dat

5 gaat in de komende dagen in toenemende mate vorm krijgen.
De G1000-methodiek gaat ervan uit dat je random adressen uit de basisadministratie pakt en die mensen uitnodigt. Dat doet een aantal gemeenten. Het is zelfs zo dat in een aantal gemeenten het gemeentebestuur daarbij niet welkom is. Of in ieder geval, waarbij burgers dat sterk afhouden. Wij zijn zeker niet tegen G1000 en D1000. Maar we willen aan de gang en
10 geef de werkgroep de opdracht mee om alle methodieken die in het land zijn, dat zijn er vele, te gebruiken en broeden over wat goed in Ridderkerk zou kunnen werken. Dat is onze insteek. Daarom willen we ons nu niet vastleggen. Maar laat het bij de werkgroep en de aanjaaggroep vorm laten krijgen.
De SGP, de heer Van der Duijn Schouten geeft aan dat participatie lastig is. Ja. We hebben
15 het in 2009 gehad over de bestuurskrachtmeting. Toen ging het over de lemen laag, de participatieparadox. Deze termen zijn vanavond ook gevallen. Die lemen laag zouden de inwoners zijn die actief zijn in wijkoverleggen en platforms. Er is zoveel meer. Hoe kan je daar nu beweging in krijgen? Andere burgers betrekken is wat we nastreven.
Wat we wel en niet loslaten is de verkenning die wij in de startnotitie weergeven. Ga met elkaar
20 aan de slag. Er zijn een aantal wettelijke taken die we moeten doen en die de samenleving niet over kan nemen. Maar, er is ook een categorie die losgelaten kan worden en een categorie die een mengvorm zal kennen. Ik heb het lijstje hier niet liggen. We gaan dat met elkaar ontwikkelen. 10 juni en de avonden in de wijken spelen daarin een belangrijke rol. We gaan aan onze inwoners vragen wat zij belangrijk vinden en waardoor zij gehinderd worden, wat ze
25 nodig hebben voor initiatieven. Dat is de bedoeling.
U wees op de minder mondige burger. Daarover heb ik zojuist het een en ander gezegd. De weg er naartoe is ook niet helder. Daar gaan we aan werken. We gaan met elkaar leren en ontdekken en bekijken wat wel en niet kan.
Het CDA geeft aan dat we een sociale participatiemaatschappij nastreven. Ik denk dat dat het
30 geval is. U geeft ook de spanning aan tussen representatie en participatie. Dat is ook iets dat wij niet zomaar gaan oplossen. We gaan in de komende tijd met wijkoverleggen en met andere initiatieven in overleg hoe het nu bij hen werkt, wat ze nodig hebben in de komende tien jaar. Dat kan per wijk verschillen. De ene wijk is meer met activiteiten bezig. De andere wijk vindt veiligheid belangrijk of eenzaamheid. Noem het maar op. De rol van de wijkoverleggen wordt
35 tegen het licht gehouden door de wijkoverleggen zelf.

De heer Van der Spoel bij interruptie: Begrijp ik goed dat u zegt dat wijken soms
verschillend beleid voorstaan? Ik heb in mijn bijdrage aangegeven dat we lef en durf moeten
40 hebben van dit kan niet in het kader van het brede beleid, zodat er iets sneuvelt. Bent u het met mij eens dat de politiek altijd verantwoordelijkheid houdt om dat af te wegen?

Wethouder Japenga: Ja, uiteindelijk zal bij een aantal onderwerpen het gemeentebestuur de
knoop moeten doorhakken. En soms moet je nee kunnen zeggen. Dat zal zo blijven.
U gaf net het gevaar aan van 'u vraagt en wij draaien'. Dat gevaar zal er altijd blijven. Het gaat
45 ook over belangen. Natuurlijk we hebben allemaal belangen. Persoonlijk belang, gezinsbelang, buurtbelang. Noem het maar op. Die moeten we met elkaar wegen. Uiteindelijk zal de raad daarin een rol spelen. Hoe die rol eruitziet, laten we daarover met elkaar nog eens spreken.

Mevrouw Van Nes bij interruptie: Voorzitter, verschillend beleid kan volgens mij gewoon
toegepast maatwerk zijn. Dat hoeft geen verschillend beleid te zijn.

Wethouder Japenga: Dat werd op de avond van 21 april ook helder: je moet niet bang zijn dat
verschil ontstaat. Dat is ook heel lastig. Waar we gewend zijn om alles langs de meetlat te
55 leggen, is het best lastig om verschillen toe te gaan staan. Daarom ook de

5 experimenteerruimte die we willen hebben. We moeten daarvoor niet te bang zijn. Ik zou willen pleiten voor een luchtige aanpak van dit onderwerp. Je kunt het zwaar maken en er bijna zelf depressief van worden, maar je kunt ook zeggen dat de samenleving veel inzicht heeft om er iets moois van te maken. Om het goede te doen.

10 **Mevrouw Ripmeester bij interruptie:** Voorzitter, de wethouder gaf net aan dat we niet te veel moeten bepalen en dat er verschillen kunnen ontstaan. Maar, hebben Lucas Meijs en de rekenkamercommissie ook niet gezegd dat we juist naar de toetsingskaders moeten kijken? Dat er wel degelijk duidelijkheid geschapen moet worden? Als we gemeenschappen zelf laten beoordelen of iets goed is, zijn zij natuurlijk tevreden wanneer zij hun zin hebben gekregen.
15 Maar, is het dan ook niet juist aan de overheid om te kijken of dat verder kan gaan of niet? Ik vind dat het nu allemaal zo open en vrijblijvend is, terwijl ik ook een rol van de overheid verwacht.

20 **Wethouder Japenga:** Zeker. Ik zeg ook dat dit de zoektocht is die we in de komende tijd samen aangaan: college, raad, ambtelijk apparaat en de samenleving in al haar verschijningsvormen. Daarin spelen we allemaal een rol.
De heer Van der Spoel ging in op de kern van de kerntakendiscussie. Zoals we hem hier in de raad gehad hebben, zo zou ik hem niet willen zien. Dat was ook erg gericht op de
25 bezuinigingsopgave destijds. Dit gaat veel meer over onderwerpen waarvan we in de breedte zeggen wat kunnen we doen, wat moeten we doen en wat kunnen we loslaten en waar de samenleving zelf een stap vooruit zet.

De heer Van der Spoel bij interruptie: Maar u bent het toch eens dat de discussie zich richt op waar we als overheid wel en vooral niet van zijn? Ik heb juist willen waarschuwen voor als u zegt er komen allerlei mooie initiatieven. We willen een overheid die kleiner en efficiënter en effectiever wordt. Als je niet helder voor ogen hebt waar we niet van zijn, gaat de overheid juist uitdijen. Daar wilde ik voor waarschuwen. Dat zijn we toch met elkaar eens?

35 **Wethouder Japenga:** Uitdijen willen we in ieder geval voorkomen. Iemand gebruikte de term balans vinden tussen dat wat de overheid doet en wat de samenleving doet. Geen partij wordt daarbij benadeeld.
Echt voor Ridderkerk gaf aan dat het een inspirerende avond was met de heer Meijs. Dat was ook zo. Er waren prima discussies over onderwerpen waarvan ook voorbeelden werden
40 gegeven over hoe het niet moet in onze wijken. De vraag werd in de commissie gesteld of alleen onderzocht werd wat goed ging. Wat ons betreft niet. De keuze ligt bij de rekenkamer. Wij hebben wel onderwerpen aangedragen. Wij zijn niet bang van onderwerpen en zaken die verkeerd zijn gelopen. Wij zijn op zoek naar succes- en faalfactoren om het in de toekomst beter te doen.

45 De heer Van Nes van de ChristenUnie vraagt naar een aantal zaken: bij welk onderwerp het niet mogelijk is. Een aantal onderwerpen, bijvoorbeeld uitkeringen, zijn precies die taken die de overheid doet. Een aantal Wmo-taken is ook typisch iets wat de overheid doet. Het lijstje moeten we met elkaar nog aanvullen. Daarin wordt duidelijk wat de overheid doet. Alles waarvan we ons afvragen of de overheid het moet doen, houden we tegen het licht. Daarover voeren we discussie.

50 U noemt ook City Lab. Zo zijn er veel voorbeelden. In alle gemeenten wordt gezocht en geworsteld met onderwerpen. Er zijn goede voorbeelden, die betrekken we. Wat elders goed loopt kan hier ook goed lopen. Dat is niet bij voorbaat ook hier het geval. Soms is het gewoon een best person die daarvoor verantwoordelijk is. Het is niet zomaar een op een te interpreteren. Eigen parels in het dorp, moeten we hebben. Daaromheen gebeurt ook van
55 alles en nog wat.

5 Natuurlijk, u gaf ook met vragen aan of we dit niet beter aan de voorkant moeten bedenken. Kaders en verwachtingen. Dat hebben we voor een deel gedaan in deze notitie, maar niet uitputtend. Dat is wel een stap die we nog met elkaar moeten maken. U legt terecht uw vinger daarbij.

10 Mevrouw Fräser van D66/GroenLinks vroeg naar initiatieven die we onwenselijk vinden: wat we daarmee doen. Dat levert nog spannende momenten op. We zullen dat ook met elkaar moeten bedenken en oplossen. Natuurlijk is er de wetgeving. Daarin staat wat wel en niet mag. We hebben ook eigen morele kaders. Dat verschilt soms per partij. Daar kunnen we nog discussie over hebben. Iets wat iedereen onwenselijk vindt, gaan we niet doen. Zo simpel is dat. Dat hoort bij de zoektocht. Laten we dat constateren.

15 U vraagt hoe we omgaan met de diverse belangen. Ik noemde het net al. We hebben allerlei belangen waarmee we rekening moeten houden. Het mag niet zo zijn dat mensen erop achteruitgaan. En dat mensen er minder van worden. Dat mensen ondergesneeuwd raken omdat wij een nieuwe samenleving realiseren waarin de grote monden het voor het zeggen hebben.

20 Mevrouw Kayadoe van Leefbaar Ridderkerk wees op de kracht van de samenleving. Om die te gebruiken. Ja, ik kan het niet vaak genoeg benadrukken. Die kracht is er in voldoende mate. We geven burgers ruimte. Dat is onze zoektocht in deze notitie. Voorzitter, ik wil het hier even bij laten.

25 **De voorzitter:** Als ik u uw gang laat gaan bent u gewoon 26 minuten aan het woord. Tweede termijn. Dezelfde volgorde? Mevrouw Ripmeester.

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter.

30 U gaf het al aan. Participatie is niet voor bange mensen. Wij doen dus mee maar we hebben wel wat punten. Een van de dingen is dat we niet als overheid willen bepalen wat moet. Maar de overheid is een deelnemer in het proces en is een veelkoppige kolos. Iedereen zegt wat. Het woord moet gestand gedaan worden. Is deze kolos wel bereid mee te bewegen met een initiatief dat niet het eigen is en dat een geheel eigen dynamiek kent en niet werkt tussen 09.00 en 17.00 uur? Dat zijn allemaal praktische vragen waarvoor een oplossing gevonden moet worden.

35 **Mevrouw Kayadoe bij interruptie:** Voorzitter, is het niet zo dat niet alleen de gemeente een enorme kolos is die bereid moet zijn om te wijzigen, maar dat er ook een hele gedragsverandering bij de inwoners moet plaatsvinden? Ik denk dat we het met elkaar moeten gaan proberen.

40 **Mevrouw Ripmeester:** Ik zie de inwoners niet als een grote kolos. Er zijn nu al veel initiatieven die van de grond komen en samenwerking met de gemeente zoeken. Dat is in meer en mindere mate succesvol. Ik weet niet of u daarop doelt.

45 We willen het hebben over wijkoverleggen en platforms. Zij hebben natuurlijk een bepaalde historie. Een bepaalde positie. Zij denken enthousiast mee. En nu worden zij hopelijk ook goed meegenomen in deze kanteling. Het zou jammer zijn als u deze trekkers zoals u ze noemde, onderweg kwijtraakt in ons proces naar betere participatie. Wij willen absoluut aandacht vragen voor deze groepen. Er zijn nu al veel mensen die zich niet gehoord voelen. Wij hopen dat dit minder vaak voorkomt.

50 Wij verwachten van de overheid dat er heldere grenzen zullen zijn om dat toetsingskader... – waar wij zeer aan hechten – zodat duidelijk is wat mensen van de overheid mogen verwachten. Wij zullen onze motie die volgens mij redelijk aansluit bij wat u doet maar die naar uw idee nu te ver gaat, intrekken. Wij verwachten wel extra inzet van u op minder mondige inwoners, om die erbij te betrekken. Dat doe je echt niet door een leuk stukje in De Combinatie

5 of door de deur wijd open te zetten. Daar zal je een andere wijze van communicatie voor moeten starten. Dat moet de gemeente doen. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw Van Nes: U geeft aan dat niet alles per adres bezorgd hoeft te worden, maar er kan ook een algemeen briefje huis aan huis bezorgd worden met De Combinatie.

10 **Mevrouw Ripmeester:** Ons voorstel is om mensen persoonlijk geadresseerd een uitnodiging te sturen. Juist omdat dat soort algemene briefjes niet werken.

15 **De heer Van der Duijn Schouten:** Voorzitter, de SGP-fractie is het met de PvdA eens dat er meer discussie nodig is. We gaan ervan uit dat dat ook gaat gebeuren. Straks in de zo genoemde aanjaaggroep en later uiteraard in de commissie nog een keer. Uiteraard ten slotte ook in deze raad. Juist de discussie over waar we wel en niet van zijn. Ik denk dat dat een interessante discussie wordt, waar we naar uitkijken. We zijn het ook van harte eens met de VVD en wat anderen hebben gezegd over het verwachtingenmanagement. Dat is ook van
20 essentieel belang. In sommige gevallen moet door de gemeente ook nog steeds nee gezegd kunnen worden als dingen indruisen tegen zaken waarvan we met elkaar vinden dat het onwenselijk is. Al met al een lastig traject. We kijken met spanning uit naar wat de komende maanden hiervan terecht zal komen. Dank u wel, voorzitter.

25 **Mevrouw Berkhout:** De wethouder heeft het over een zoektocht naar kracht. Ik denk aan antennes: we moeten antennes uitzetten maar we moeten ook ontvangen. Nu is er een verandering bij de gemeenschap en we vragen ook een verandering bij het gemeentelijk apparaat. Een andere manier van denken om mensen te bereiken. Daarom wil ik graag nog een reactie van de wethouder om te horen hoe hij denkt over een brugfunctie. Kan dat
30 meegenomen worden in de aanjaaggroep?

De heer Van Os: Dank u wel, voorzitter. Ik deel de opvatting van de wethouder dat er veel potentie in onze gemeenschap is. We moeten beslist zien te oogsten. De instrumenten die daarvoor beschikbaar zijn, moeten wel toereikend zijn. Communiceren naar inwoners en
35 ondernemers moet veel beter om ook de huidige instrumenten onder hun aandacht te brengen. Dus van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie zie ik zwaar in. Ik kan me voorstellen dat Slikkerveer voor de koopzondagen zal pleiten en Ridderkerk West tegen. Dan krijgen we een oneerlijk speelveld. Ik ben benieuwd welke punten we over de schutting willen leggen.

40 **De heer Van der Spoel:** Voorzitter het is al door meerdere partijen aangegeven: het zal een hele zoektocht worden. Of je het nu kerntakendiscussie noemt of niet of anders: waar zijn we als overheid van en waarvan zijn we niet? Doordat de maatschappij verandert gaan we als overheid een andere rol spelen. Daarom denk ik dat we aan verwachtingsmanagement
45 moeten doen. De antwoorden van de wethouder maken duidelijk dat hij enthousiast is over de kracht van de samenleving, maar er komen zoveel goede ideeën, waar de overheid zich niet allemaal mee kan bemoeien. Dus gaat de overheid een stapje terug doen en zich er niet mee bemoeien. Ik denk dat dat verwachtingsmanagement er moet zijn. We moeten als overheid ook niet ergens in getrokken worden waar we niet in getrokken willen worden. Nogmaals:
50 democratisch gekozen volksvertegenwoordigers zullen alle belangen tegen elkaar af moeten wegen en we moeten er ons vooraf van bewust zijn dat we meer dan eens nee zullen moeten zeggen tegen initiatieven die misschien door de gemeenschap belangrijk gevonden worden, maar helaas in het grote geheel moeten sneuvelen. Die durf en dat lef moeten we ook met
55 elkaar hebben en dan is het ook zo dat de politiek haar voelhoorns in de samenleving heeft en de geleerdheid van deze raad er borg voor staat dat alle belangen goed tegen elkaar

5 afgewogen kunnen worden. Dan benutten we de kracht van de samenleving en de raad. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw Van Nes: Voorzitter, wij zijn blij met de reactie van de wethouder die bij onze visie past. De avonden in de wijken: denkt de wethouder dan aan collegebezoeken die ooit in het verleden plaatsvonden waarbij alle inwoners worden uitgenodigd? Voor sommige wijken was dit een succes.

10 Verder weten we de mensen goed te bereiken en op de been te krijgen voor informatiebijeenkomsten. Geef hen ook feedback over wat gedaan wordt met hun inbreng en geef het vervolgtraject aan.

15 De participatiebijeenkomst die onlangs werd gehouden, de maatschappelijke beursvloer BAR, georganiseerd door het bedrijfsleven, BAR-gemeenten en organisaties, was druk bezocht. Een geweldig en goed georganiseerde bijeenkomst. Een goed voorbeeld van hoe het kan. Participeren moet je doen en niet te veel over praten. Wij stemmen in met de aanbevelingen van de rekenkamercommissie. Dank u wel.

20 **De heer A. van Nes:** Voorzitter, ik heb drie punten. Wat ik gezegd heb in eerste termijn, lijkt mij voldoende. Herhalen heeft geen zin.

25 Overheidsparticipatie begint bij raadsparticipatie. De fracties mogen meedoen in de aanjaaggroep. De ChristenUnie heeft al een medewerker aangemeld, om niet te laat te zijn. Misschien is dat ook iets voor de andere fracties die vanavond met suggesties zijn gekomen. Ten derde de experimentencommissie geeft vooraf toestemming voor een experiment of voor een pilot. Wat mij betreft heeft u die voor deze pilot. Maar, ik wil wel graag een rapportage over het verloop van het experiment. Als raad evalueren we dan aan het begin van 2016 het proces. Dan hoop ik dat een aantal vragen is beantwoord. Niet allemaal. Dat heet ook

30 verwachtingenmanagement. Dan zijn we weer aan zet. Dank u wel.

Mevrouw Fräser: Voorzitter, ik wil beginnen te zeggen dat het aantal vrijwilligers dat actief is in Ridderkerk groot is. Ik hoor sommige fracties zeggen dat mensen het niet zullen oppakken, maar we moeten juist trots zijn dat in Ridderkerk zoveel mensen actief zijn en zich vrijwillig inzetten voor onze samenleving. Dat op de eerste plaats.

35 Verder vind ik het een heel belangrijk punt en ik voel een spanning in de beantwoording door wethouder Japenga, het loslaten. We gaan een kerntakendiscussie voeren, althans een soort kerntakendiscussie, over wat wij willen loslaten. Ik heb in mijn eerste termijn voorgesteld te kijken wat in de samenleving leeft. Waar de samenleving mee komt. Niet dat wij bepalen wat we loslaten en zoeken wie het wil oppakken. Nee, vanuit de samenleving kijken welke capaciteiten er zijn en mogelijkheden ophalen. Met vertrouwen in de mogelijkheden van de samenleving. Het vertrouwen geven en loslaten. Dan gaat het wellicht een keer fout, maar dan zijn we al een stuk verder dan wanneer we het gaan omdraaien en zelf taken gaan delegeren naar andere mensen toe. Dat is wat feitelijk gebeurt als je het op een

45 kerntakendiscussie-achtige manier gaat doen.

Verder lijkt het mij voor de hand liggend dat wij niet gaan doen wat niet wenselijk is. Waar mijn opmerking op doelde was dat initiatieven vanuit de samenleving met een breed maatschappelijk draagvlak waarvan het gemeentebestuur een andere visie op heeft waar de samenleving naar toe zou moeten. Denk bijvoorbeeld aan lastige dossiers zoals de tram.

50 Daarbij is sprake van veel activisme, participatie. Maar, het gemeentebestuur kan een andere kant uit willen. Dat is een elementaire spannende. De vraag is hoe u daarmee wilt omgaan. Dat waren mijn punten. Het belangrijkste vind ik het loslaten. Als u daarop wilt ingaan graag.

Mevrouw Kayadoe: Het voordeel als je als laatste bent, is dat al het gras voor je voeten is weggemaaid. Ik wil nog wel aandacht vragen voor de open inloopdag in juni. Dan zullen

55

5 ongetwijfeld veel enthousiaste inwoners van Ridderkerk komen. Dit moet duidelijk gecommuniceerd en teruggekoppeld worden naar de mensen, zodat er een duidelijk verwachtingspatroon is en er geen teleurstellingen komen. Dat was mijn aanvullende opmerking.

10 **De voorzitter:** Dank u wel. Wethouder Japenga.

Wethouder Japenga: Om met de laatste te beginnen: de bijeenkomsten die vorig jaar zijn gehouden, zijn ook teruggekoppeld. Alle reacties van mensen die iets hebben aangedragen, of ingeleverd hebben, zijn verwerkt in ons collegeprogramma. Waar klachten waren zijn deze
15 uitgezet in de organisatie. Mensen hebben hierop een reactie gekregen. Dat zullen we nu ook weer doen.

Wat we nog meer zullen doen als het gaat om loslaten. De bijeenkomsten die na vanavond definitief zullen worden ingevuld, zijn bedoeld om bij burgers op te halen wat zij nodig hebben, wat zij belangrijk vinden, waar zij de overheid een hinderlijke kracht vinden in plaats van een
20 ondersteunende kracht. Dus daar gaan we vragen neerleggen en antwoorden ophalen.

Die spanning zit er in. Met elkaar discussie aangaan. Laat het maar horen, beste Ridderkerker. We zullen daar open over terugkoppelen. U bent daar ook zelf bij betrokken. In de
aanjaaggroep – de heer Van Nes deed al een oproep en inmiddels zijn vanuit ongeveer zes
fracties aanmeldingen – kunt u deelnemen. Als u wilt, bent u welkom. Hoe breder, hoe beter.
25 Dan hebben we alle ideologische verschillen in huis om samen de zoektocht aan te gaan.
Mevrouw Van Nes gaf aan om feedback te geven. Welke vorm het gaat krijgen, weten we nog niet precies. Dat gaan we met de aanjaaggroep verder vormgeven. Dus de raad speelt daarin een rol, het college, de medewerkers ...

30 **De heer Van der Spoel bij interruptie:** U geeft aan dat u feedback gaat geven. Maar, we moeten ook als er iets komt juist aan de voorkant komen te zitten. En duidelijk aangeven wat de spelregels zijn en wat men kan verwachten.

Wethouder Japenga: U hebt dat terecht genoemd. Verwachtingenmanagement noemde ook
35 de SGP. Daar gaan we beslist rekening mee houden. We laten zaken niet in het ongewisse en beloven geen luchtballonnen. Dat is lastig, maar we gaan het proberen.

Het CDA vroeg naar een brugfunctie. Ik denk dat we in een komende periode nadrukkelijk met elkaar optrekken. Daar ontmoeten wij voortdurend de bewoners. Ik denk dat we op dat
moment moeten kijken wat de behoefte is en hoe we daar vorm aan kunnen geven.

40 De PvdA trekt de motie in. Ik stel dat op prijs. Het maakt onze zoektocht vanaf het begin open. We gaan uitnodigen via De Combinatie, maar niet uitsluitend.

Mevrouw Ripmeester bij interruptie: Ik ben blij dat de wethouder blij is met het intrekken,
45 maar het maakt de zoektocht niet meer of minder open. Er is altijd een reden om ergens voor of tegen te zijn of te zoeken.

Wethouder Japenga: Dank u wel. Het is zo dat wij de bewoners willen uitnodigen. Niet alleen
50 via de media maar ook via een brief die huis aan huis wordt verspreid. Daarin maken we duidelijk wat we willen gaan doen. Wat de bijeenkomst kan brengen of komt halen. Dat heeft ook met verwachtingenmanagement te maken.

De wijkoverleggen en platforms werden door mevrouw Ripmeester genoemd. Wij zijn blij met onze groepen. Alle mensen die vaak avonden lang bezig zijn over hun wijk of thema's. Wat er is waarderen wij. Wat goed is moeten we vooral koesteren en behouden. Het is goed om weer eens bij jezelf te kijken om te bedenken of je hiermee de komende vijf of tien jaar verder kunt.
55 De overheid tot slot: een veelkoppige kolos. Ja. Een gulzige. In zekere zin. Ik zal niet zeggen

5 dat dit zomaar verandert. Medewerkers moeten daarin meegenomen worden en ook veranderen, naast alle veranderingen die hier sowieso gaande zijn. Dit is best een opgave. Maar, we willen het wel op die manier. We proberen daar in de komende tijd vorm aan te geven. Dank u wel, voorzitter.

10 **De voorzitter:** Dat was het einde van de tweede termijn. De motie is ingetrokken. Voorstellen ter besluitvorming: het rapport van de rekenkamercommissie. De raad besluit de aanbevelingen te delen. Stemverklaringen? We hadden er een van Partij 18PLUS. Tegenstemmers? Het voorstel is aangenomen.
15 Het startdocument van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. Stemverklaringen? Er is een tegenstem van Partij 18PLUS. Anderen nog? Dat is niet het geval. Het voorstel is aangenomen.

6. Stemming motie 2015-45 inzake Convenant bijvriendelijk handelen

20 **De voorzitter:** Vorige week hebben wij dit besproken. We gaan dit nu niet meer doen. De stemmen staakten toen. Ik geef opnieuw de gelegenheid voor een stemverklaring.

25 **Mevrouw Kayadoe:** Leefbaar Ridderkerk wil graag een stemverklaring afgeven. In de vergadering van 21 mei jl. heeft Leefbaar Ridderkerk niet ingestemd met de motie van de PvdA. Een en ander hebben wij nader onderzocht. Wij komen terug op onze eerste beslissing en stemmen nu voor deze motie. Met dien verstande dat wanneer de portefeuillehouder tot de conclusie komt dat er meer kosten aan verbonden zijn, hij terugkomt naar de raad. Dank u wel.

30 **De voorzitter:** Nog meer stemverklaringen? Mevrouw Ripmeester.

Mevrouw Ripmeester: Ik blijf het een bijzonder vriendelijke motie vinden en ben blij met de bijval van Leefbaar Ridderkerk.

35 **De voorzitter:** Nog meer stemverklaringen? Tegenstemmen? De SGP, VVD, CDA. 10 stemmen tegen. 16 stemmen voor. De motie is aangenomen.

7. Sluiting

40 **De voorzitter:** Beneden wacht nog een hapje en een drankje op u. Het is 22.30 uur. Wel thuis.